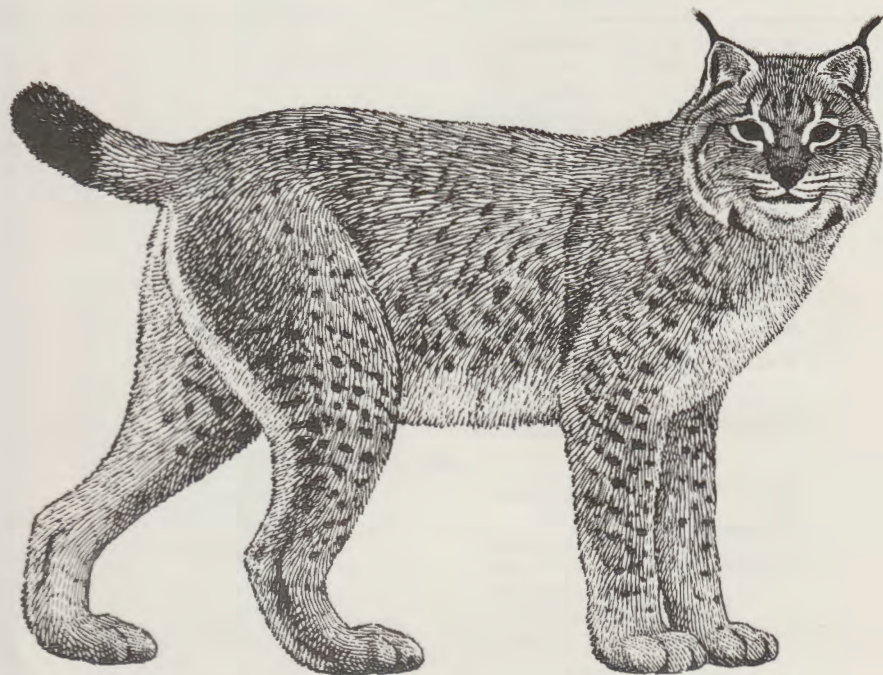

VÅRE ROVDYR

årgang 2

4·88

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17- 2420 TRYSIL
Postgirokonto: 4 42 94 94

Bankgirokonto: 1800 20 97644

Abonnement kr 75,- pr. år
Medlemskontingent minimum kr. 50,- pr år. Samme satser i 1989

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er et medlemsorgan for Foreningen Våre Rovdyr, og utkommer 4 ganger i året.

ANSVARLIG UTGIVER:
Styret i Foreningen Våre Rovdyr.

REDAKTØR OG LAY-OUT:
Hilde Aaseth

TRYKKERI:
Gausdal Trykkeri, Østre Gausdal.

INNHold

Leder	149
Elektrisk gjerde	151
Radiomerking av gaupe	157
Nogle opplævelser fra det sydlige Bayern ...	163
Mysterud og Nylund med nye utspill mot ulven ..	165
Glimt fra avisspaltene	185
Gjeterguttens jul	207
Styret	208

Forsidetegning: Viggo Ree

Baksidefoto: Paul Granberg

Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond, Norge.

«SERIØST NATURVERN»

Av og til støter man på begrepet "seriøst naturvern". Flere har vel latt tanken dvele ved dette begrepet. Kanskje blir tolkningen litt forskjellig ut fra hvilke interesseretninger og synsvinkler man ser det?

For de som avgrenser begrepet naturvern til det å ta vare på noe som er vakkert å se på, blir begrepet seriøst naturvern lett en enkel kalkyle over hvor mange kroner og øre vi har råd til å la stå bundet i "u-utnyttede" ressurser. Ut fra en så enkel synsvinkel blir mange naturvernsspørsmål useriøse - ikke minst det å bevare rovdyrartene som få ser, men som kan koste penger i form av skader. Det blir lett å si: "vi har ikke bruk for ulver som løper omkring og spiser opp våres fjårikål".

Fullt så enkelt blir det ikke for de som erkjenner menneskets avhengighet av de naturgitte biologiske og økologiske forhold som sitt egentlige livsgrunnlag, og samtidig er oppmerksom på hvor begrenset vår viten er om disse forholds reaksjoner på den snart altoverskyggende menneskelige aktivitet. Vi vet imidlertid at selv det minste kryp har en oppgave i helheten, og at mennesket både forsettlig, uaktsomt og kanskje aller verst ved "forsettlig uaktsomhet", er i stand til å utslette viktige komponenter. Da blir naturvernet noe annet enn pynt og religion (tro). Det blir konkrete oppgaver, hevet over den enkelte snevre næringslivs-interesse.

Nå er det så at enhver organisme eller biologisk enhet, har en viss fleksibilitet overfor både ytre og indre påvirkninger. Dersom mennesket vil opphøye seg til å styre utviklingen i det biologiske og økologiske maskineri, forutsetter imidlertid det at mennesket har den fulle oversikt over konsekvensene av sin virksomhet, og at hver enkelt har en ærlig vilje til å overlevere vårt livsgrunnlag til kommende

generasjoner i en tjenlig forfatning. Svært lite tyder på at disse to forutsetningene er tilstede i dag. Dermed bør både naturvernets og næringslivets mest grunnleggende siktemål være at i det minste rester av de enkelte biologiske komponenter blir bevart, slik at man har sjansen til en reversering av feilgrep.

Julen og årsskiftet er tiden for tilbakeblikk og selvransakelse. Kanskje det kan være nyttig for den enkelte å tenke gjennom hva som fortjener betegnelsen "seriøst naturvern", og hvem som gjør seg best fortjent til en slik benevnelse på sin virksomhet. Er det de som først og fremst snakker varmt om naturvern - utenfor egne enemerker? Er det de som med egne hender graver fram bortgjemte gifttonner som truer alt liv i vid omkrets, eller som på annen måte bidrar til å gjøre dagens situasjon konkret og anskuelig for offentligheten? Er det kanskje den forskning som mer tar sikte på å øke forskerens popularitet i økonomisk sterke kretser, enn å klarlegge biologiske og økologiske forhold? Er det de som snakker varmt om mer miljøvennlige produksjonsformer, men har som programfestet mål å få opphevet totalfredningen av utryddelses-truede dyrearter? Er det de som støtter "en grønn linje" i norsk politikk, men som gjennom internasjonale fora - i stedet for gjennom norske beslutningsorganer - vil fremme forvaltningsplaner som innebærer utryddelse av dyrearter fra norsk fauna? Eller er det kanskje de som smykker sin forening med et navn som peker hen på viltstell og miljøvern, men har som eneste post på sitt arbeidsprogram å utslette en bestemt dyreart og stadig truer med å ta loven i egne hender dersom de ikke får sin vilje?

I forrige århundret bad prestene i den norske kirke om at Vårherre måtte fri oss fra ulvens herjinger. Er dagens kirke like ivrig etter å be oss befriidd fra de krefter som vil utslette viktige komponenter i nålevende og kommende generasjoners livsgrunnlag?

Paul Granberg.

Elektrisk gjerde

FOR Å BESKYTTE SAU MOT ANGREP FRA ULV
- VERDT Å PRØVE OGSÅ I NORGE

Av Bjørn Tore Bækken

I perioden 1983-88 er det, bortsett fra i 1986, registrert forplantning av ulv hvert år i området nordvestre Värmland/sørøstre Hedmark. Kjerneområdet for denne ulveforekomsten ligger innenfor kommunene Torsby i Värmland, og Åsnes og Grue i Hedmark. Dette er de eneste kjente tilfellene av ynglende ulv i Skandinavia på 1980-tallet, og disse dyrene har i denne perioden utgjort størstedelen av ulvebestanden i Norge og Sverige. Sommeren 1985 ble den ulvetispa som hadde fått valper i årene 1983-85 skutt. Det ble dannet et nytt par som så har ynglet både i 1987 og 1988. Ved sporingsundersøkelser på snø har man funnet at ca. 90% av revirene til de to ulveparene vinterstid har ligget på svensk side av grensen. Observasjoner fra sommeren tyder ikke på noen vesentlig forskjell fra dette (P. Wabakken pers. medd.). Hvert år i denne perioden er sau blitt tatt av ulv i kjerneområdet, og dette har skapt motstand mot ulven, først og fremst blant husdyreiere. Overtro og fordommer basert på manglende kunnskaper om ulven har også gitt næring til denne motstanden. Såkalte vilt- og miljøforeninger med det mål å fjerne ulven fra Värmland og Hedmark er dannet på både svensk og norsk side, og ulvemotstanderne har inntil nå framhevet utryddelse av ulven fra området som løsningen på konflikten mellom ulv og husdyr.

Som et tiltak for å redusere ulempene for saueiere i ulveområdet i Värmland satte den svenske foreningen "Våra Rovdjur" i 1985 i gang et forsøk med elektrisk gjerde for å beskytte sauene mot angrep fra ulv. Det første gjerdet ble satt opp hos Joachim Sprung på gården Mackaretjärn i nordvestre Värmland. Han hadde mistet mange av sauene sine etter ulveangrep både i 1983, -84 og -85. I 1986 ble et gjerde til satt opp ved Björntjärnshöjden i nordre Värmland, og i 1987 ble et tredje gjerde satt opp i Dalsland. Disse tre gjerdene var alle i bruk i 1988.

Elektrisk gjerde som brukes over hele verden

Det ble valgt å prøve en type elektrisk gjerde som har vært i bruk over flere år i en rekke land, både for å holde husdyr innestengt, og for å beskytte disse eller avling mot ville dyr. Gjerdet er brukt med godt resultat som beskyttelse mot både tiger, bjørn og coyote, og i Australia har det blitt en effektiv metode for å beskytte sau mot dingoes.

Dette gjerde-systemet, som blir produsert i New Zealand, er basert på faste hjørnestolper med løststående mellomstolper, hvorav noen stikkes ned i bakken. Trådene strammes kun mellom hjørnestolpene, og glir løst gjennom spor i mellomstolpene, slik at disse ikke belastes ved strekking av trådene.

Mellomstolpene er laget av eukalyptus-tre fra Australia. Dette harde treslaget er selvisolerende og svært motstandsdyktig mot råte. Den strømførende tråden er galvanisert jerntråd av en ekstra tykk type. Dette gir en stabil strømføring og lite

spenningstap på grunn av at oppvoksende vegetasjon kommer i berøring med trådene, samtidig som de er godt synlig. Strømkilden som er brukt i Sverige er et høyenergi-aggregat på 5000 volt, og skal i følge fabrikanten ha strømstyrke nok til inntil 60 km (!) med gjerde. Materialkostnadene på gjerdet (med 5 tråder) er beregnet ut fra 1000 m gjerde til ca. 11 svenske kroner pr. meter i kupert skogsterrang, inkludert strømaggregat, og er da noe rimeligere enn konvensjonelt sauegjerde. Denne gjerde-typen er vel utprøvd under mange forskjellige forhold, og det finnes tekniske løsninger og praktiske forslag som gjør at det lett kan tilpasses forskjellige situasjoner.

Gode erfaringer i Sverige

Siden de svenske forsøkene med elektrisk gjerde startet i 1985 har ingen sauer hittil blitt tatt innenfor disse gjerdene når de har vært i funksjon, til tross for at det flere ganger er påvist ulv i umiddelbar nærhet av dem. Samtidig har ulven tatt sau i andre besetninger i nærheten som ikke har vært beskyttet av elektrisk gjerde. Ved et tilfelle i 1988 ble imidlertid 3 sauer tatt innenfor et av gjerdene, men det viste seg at i et hjørne var en tråd røket, og hele gjerdet var nedbøyd. Dette hadde ført til strømbrydd, og gjerdet var derfor satt ut av funksjon. Hvert av de tre gjerdene har en lengde på 1000-1200 meter og dekker et areal på 40-50 dekar. Dette har ikke gitt beite nok hele sesongen, og i flere tilfeller er sau tatt av ulv før de er tatt inn, eller etter at de er sluppet ut av el-gjerdet. Det er imidlertid både teknisk og praktisk mulig å gjerde inn mye større

arealer enn her, slik at husdyra kan gå inngjerdet hele beitesesongen. Resultatene hittil er helt entydige og viser at denne typen elektrisk gjerde er en meget effektiv beskyttelse mot ulveangrep på sau. Derimot har ulv ved flere tilfeller tatt sau innenfor konvensjonelle sauegjerder i det samme området.

Med henvisning til de gode resultatene som er oppnådd i forsøket med elektrisk gjerde henstilte "Våra Rovdjur" til det Svenske Landbruksdepartementet om å bevilge penger til forebyggende tiltak mot rovdyrskader på husdyr. Dette ble også støttet av "Statens Naturvårdsverk". I 1988 har det gledelige skjedd at også "Värmlands vilt- och miljöförening", som tidligere har ansett utryddelse av ulven som den beste løsningen, i brev til länsstyrelsen stilt krav om statsbidrag til elektrisk gjerde for sauene i ulveområdet.

Verdt et forsøk også i Norge

Elektrisk sauegjerde som beskyttelse mot ulveangrep er møtt med en viss skepsis på norsk side. Enkelte norske ulvemotstandere har flere ganger kommet med desinformasjon gjennom pressen, som at "ulvegjerdet er en fiasko", og at "inngjerding av husdyra ikke fungerer". En kan få det inntrykket at for noen er det viktigste det å få fjernet ulven, og ikke å unngå skader på husdyr. De som er mest negative til ulven er også ofte mest negative til forebyggende tiltak for å beskytte sauene. Denne holdningen bygger nok også på manglende kjennskap til de vellykkede svenske forsøkene med elektrisk gjerde, og i tillegg dårlige erfaringer med vanlig sauegjerde.

Det er urealistisk å tro at inngjerding av sauene er gjennomførbart i alle deler av landet. Ved stor tetthet av sau vil dette bli for kostbart og upraktisk. Det vil være fornuftig å bruke elektrisk gjerde først og fremst i områder med regelmessige rovdyrangrep på husdyr og lav sauetetthet. De sørøstlige deler av Hedmark inngår i kjerneområdet til Skandinavias eneste ynglende ulvestamme, og selv om det er større tetthet av sau i utmarka her enn i Värmland, er sauetettheten lavere enn i de fleste andre distrikter i sør-Norge.

Skademønsteret etter en fast stamme og etter enkeltindivider av ulv har vist seg å være en del forskjellig. Enkeltindivider kan streife seg over svært store områder, og det er vanskelig å forutsi hvor skader vil oppstå. Et reproduserende ulvepar vil ha et avgrenset revir og bruke et mindre område. Skader på husdyr vil da ofte oppstå på de samme stedene hvert år. Fra Fylkesmannen i Hedmark har jeg fått opplyst at Odd Wålberg i Grue, som er en av de hardest rammede husdyreiere på norsk side, har hatt ulveangrep på sauene sine både i 1986, 1987 og 1988. Dette har skjedd bare et par kilometer fra grensa til Sverige, mens saueiere lenger vest har opplevd mer sporadiske skader. Nettopp i slike tilfeller som hos Odd Wålberg bør forebyggende tiltak settes inn. Det bør samtidig være en utfordring for andre saueiere i området å støtte de som har mest behov for hjelp og er interessert i å prøve nye metoder. Norge har vedtatt å ta vare på ulven, og i dag ligger den muligheten i sørøstre Hedmark. For å vise seg sitt ansvar bevisst bør myndighetene straks bevilge penger til forebyggende tiltak i dette området.

Elektrisk gjerde i Östmark, Nord-Värmland. Foto: Karin Lundgren

Radiomerking av gaupe

Hanne Christensen

Høsten 1987 ble det lagt frem forslag til et samarbeidsprosjekt med Direktoratet for naturforvaltning om radiomerking av gaupe. Året før hadde den engasjerte rovviltkonsulenten hos Fylkesmannen i Aust-Agder, Hanne Christensen, arbeidet spesielt med registrering av gaupe i Agder-fylkene og Telemark. Åtti prosent av alle meldingene om gaupe fra dette distriktet kom fra Hægebostad i Vest-Agder og Bygland i Aust-Agder. Den 3. mars -87 ble det felt en voksen gaupe i Hægebostad, og den 13. mars ble det felt en unggaupe i Bygland.

Under registreringsarbeidet ble det lagt stor vekt på å lokalisere yngleområdene for gaupe. Observasjoner av hunngauper med unger viste at det i begge ovennevnte kommuner fantes familiegrupper. Jaktinteressen var stor i begge kommunene. Særlig i Bygland hadde jegerne og grunneierne etter hvert skaffet seg store kunnskaper om gaupas vandringer. Den 10. og 11. januar ble det igjen felt gaupe i Bygland, denne gangen to unger hver på 11 kg. Interessen for denne mystiske arten, som etter hvert var begynt å bli lagt merke til igjen i denne kommunen, var stor.

FOLKEMØTE I BYGLAND

I slutten av januar holdt vi et folkemøte i Bygland der forslaget til et radiomerkingprosjekt ble presentert. I overkant av 100 mennesker var møtt frem - det hadde aldri vært så mange mennesker samlet på en gang på Bygland motell ble det sagt. Jo interesse, men også skepsis fantes blant de fremmøtte grunneiere, saueiere og jegere. Diskusjonen som oppstod var stort sett saklig og interessant. Tapsstatistikken på sau viste en økende tendens på tap av lam de siste 5-6 årene, og jegerne mente at rådyrbestanden ble hardt beskattet. Imidlertid var det ikke funnet særlig med rester av de savnede lammene, som rett og slett bare ble borte.

Rådyr drept av gaupe var det imidlertid funnet en god del rester av. Mange mente at bestanden av gaupe var for stor. Naturlig nok var saueiere bekymret for gaupas predasjon på lam og jegerne for predasjon på rådyrbestanden. En ting var imidlertid alle enige om og det var at man vet forferdelig lite om arten gaupe - både når det gjelder arealbruk, rekruttering, dødelighet, atferdsmønster og detaljert effekten på rådyrbestanden og sau i utmark.

GRUNNEIERLAGENE TAR STILLING TIL PROSJEKTET

Prosjektforslaget ble etterhvert presentert for de 12 skog-eierlagene og sauealslagene i kommunen. Alle lagene gikk inn for prosjektet som en prøveordning i 1988, og oppfordret alle sine medlemmer om å avstå fra jakt i denne perioden.

Av landbruksdepartementet hadde vi fått godkjent bruk av tre ulike fangstinnretninger. Sammen med grunneiere og jegere diskuterte vi bruken av disse og strategiske fremgangsmåter for et fangstopplegg. Det ble opprettet et fangstteam av grunneiere og jegere. Distriktsveterinæren i området tok på seg ansvaret for bedøvelse av eventuelle dyr som ble fanget. Den 3. mars ble siste møte holdt og fangstforsøkene kunne innledes. Et viktig ledd i arbeidet var sporing og registrering av vandringsmønsteret. Vi var kommet sent igang, men resultatene lot ikke vente på seg.

FANGSTFORSØKENE LYKTES

Den 10. mars ble den første gaupa fanget. Jegeren, Kjell Johnny Lundtveit, hadde da hatt sin felle stående ute i 2 døgn. Da han sjekket fella tidlig om morgenen, gjorde hjertet en dobbelt saltomortale - der satt en velvoksen hanngaupe rolig og stirret på han. Spenningen var stor mens man ventet på veterinæren som skulle komme og bedøve dyret. Gaupa ble bedøvet med en blanding av rompun og ketalar fra et blåserør på 2 m hold. I løpet av 15 minutter lå dyret i dyp søvn: målinger og påmontering av radiosender rundt halsen kunne ta til. Det var en stor hanngaupe, i god kon-

disjon, antakelig i 5-6 årsalderen. Den var ikke skadet av fangstredskapet. Etter ca. 35 minutter begynte dyret å røre på seg igjen, og etter nok en time var den gått inn i skogen igjen, noe groggy, men skjønt uvitende om at han var den første radiomerkede gaupe i Norden. Samarbeidsprosjektet hadde lyktes og resultatene kom raskere enn noen hadde trodd.

EN HUNNGAUPE BLIR FANGET

16 dager senere ble det igjen fanget en gaupe i Bygland, denne gangen en liten hunngaup på 15 kg. Dessverre slet dette dyret seg fra samme type fangstredskap som hanngaupa ble fanget i, og skadet seg såpass at den ble avlivet. Alle feller ble da umiddelbart innlevert for utbedring. Konklusjonen ble at varslingssystem er nødvendig for å komme til stede og bedøve dyret umiddelbart etter at det er gått i fella. Etter forbedring av selve fellekonstruksjonen og etter anskaffelse av 4 alarmsystemer, som vi fikk låne av DN, var det blitt bar-mark. Vi forsøkte også fangst utover sommeren, men uten at gaupe ble registrert nær fellene. Den radiomerkede hanngaupa mistet nemlig senderen sin ca. 19 juni, og vi gjorde da gjenfangstforsøk uten at dette lyktes. Vi tror at de gaupene som var i lisidene vinterstid beveget seg mer opp på heia om sommeren da rådyra spredte seg mer. Vi fant igjen senderen som var mistet. Etter hva vi kan forstå må halsbåndet ha utvidet seg i varmen som var på denne tiden, og skruen som festet båndet ha falt ut. Dette må betraktes som en stor konstruksjonssvakhet, og det er egentlig synd at slik skal skje. Produsenten er gjort oppmerksom på denne svakheten som jeg håper de gjør noe med.

Den merkede gaupe ble fulgt hver dag så lenge den hadde senderen på. De første 12 dagene etter at den ble merket tok den ikke rådyr, men så tok den tre stykker på kort tid, ett sammen med hunngaupa som vi hadde mistet. Dagen før hun ble fanget, hadde radiohannen forlatt henne og gått over isen til den andre siden av Byglandsfjorden der han tok to rådyr. Obduksjonen av hunngaupa viste at hun akkurat var parret. Hun hadde tre ferske gule legemer og ville altså

sannsynligvis ha fått tre fostre. Året før hadde hun hatt fire fostere - fire livmorarr antydte dette. Ikke alle disse kan ha vært ført fram. Forøvrig var hun noe mager og hadde 344 becquerel pr. kg. kroppsvekt.

HVA HAR VI FÅTT UT AV DETTE FORSØKSSTADIET?

Gaupefangst er ikke det letteste en kan jobbe med her i verden. Fangsten av den første hannaupa gikk meget greit. Vi fikk få indikasjoner på alt som kunne gå galt. Hannen var rolig og tok det å sitte fast og nærkontakten med mennesker, med fatning. Den var forsiktig med beina sine og skadet seg dermed ikke. Da vi mistet hunngaupa, ble vi konfrontert med alle trinnene under fangsten der noe kunne gå galt. Dyra kan også reagere individuelt, og erfaringen vi sitter igjen med er at vi må handle raskt på alle trinn i fangstprosessen for å redusere mulighetene for at dyret i det hele tatt kan gjøre seg noe galt. Vi har prøvd en litt annen metode enn den de bruker i Sveits, men er kommet til at vi bør holde oss til samme metode som er utprøvd her med hell. Når en har med fangst av store rovdyr å gjøre, kan små forandringer gi store konsekvenser.

Vi har nå fått utprøvd fangstmetodikk, fangstutstyr og telemetriutstyr og vet hvilke forbedringer som må til på det utstyret som er på markedet. Vi kjenner også litt til gaupas reaksjoner i en fangstsituasjon og vet hvilke forholdsregler vi må ta. Det er mulig å fange og radiomerke gaupe uten problemer i dag, ja det er nå vi kan gå igang og tenke biologi, nå da metodikkdelen er utprøvd.

Det er ingen tvil om at de få resultatene vi kunne komme med om den radiomerkede gaupas vandring og arealbruk, var overraskende for lokalbefolkningen i Bygland. Hannaupa ble merket under parringstiden og den første tiden gikk den på det meste 25 km pr. døgn. Den kunne ligge rolig i flere dager på samme sted for så å dra rett ut i flere dager. Totalt brukte den på de ca. 3 månedene hele dalføret på begge sider av Byglandsfjorden fra Homme i Valle i nord og til Byglandsfjord i sør.

Dette er en distanse på 80 km. Den gikk nesten utelukkende i de bratte lisdene der rådyra oppholdt seg. Da sauene ble sluppet på innmarksbeite gikk han fremdeles ruta si som ofte passerte gjennom de inngjerdede sauebeitene. Flere ganger hendte det at vi registrerte gaupa passere forbi og sauene løp ned til gards, men aldri rørte han noen. Lokalbefolkningen var svært spente på gaupas atferd i saueflokkene på utmarksbeite utover sommeren. Dessverre mistet han senderen akkurat idet sauene skulle på heia og vi fikk dermed ikke fulgt denne siden. I dag er det meste av innsankingene foretatt. Selv om man ikke har noen totaloversikt ser det ut til at saueeierne som hadde relativt høye tap i fjor, ikke har hatt tap i år. Det er ikke kommet inn meldinger om gaupedrepne lam/sau i Bygland i sommer.

HVA MED GAUPAS FREMTID?

Dessverre får jeg ikke selv anledning til å arbeide med gaupa lenger. Jeg har fått et tilbud om et stipend ved NINA der jeg kan arbeide med rødrev og prosjektet i Bygland er avsluttet. Jeg håper imidlertid at man innen forvaltningen ganske snart vil prioritere forskning på denne arten. Den er sårbar for den jakten som utføres i dag. Gaupejakt er svært attraktivt for endel jegere som er i stand til å utrydde lokale bestander dersom de ønsker det. Kun samarbeid med disse jegerne, grunneiere og saueiere vil kunne skaffe oss data om gaupa. Slik kunnskap kan gi grunnlag for en mer målrettet forvaltning enn det som er tilfellet i dag. Det er bl.a. lett å overestimere en gaupebestand lokalt og dermed i god tro skyte ut de få produksjonsdyrene.

Gaupa er en interessant art, ikke bare for forskerne. Den sterke interessen som lokalbefolkningen viste i dette prosjektet, forteller oss om det spesielle forholdet de fleste mennesker har til disse hemmelighetsfulle rovdyra. Det er et tosidig forhold. Jeg tror at vi som forskere gjennom våre prosjekter også kan stimulere den allmenne interessen for rovdyras biologi. Å jobbe med disse artene krever endel

av oss, både når det gjelder fagkunnskap, praktisk faltarbeid, samarbeidsevne, evne til folkelig kommunikasjon, mediasamarbeid og diplomati. Det er ikke alltid like greit for en stakars akademiker å følge opp alle disse sidene på en tilfredsstillende måte. Men det er en stor fordel hvis man innser at skal man arbeide med disse artene ute i felten, må man ha et nært samarbeid med folk, både på grasrotnivå og andre forskere innen fagområdet. Teknikken med radiomerking har åpnet store muligheter for å skaffe oss kunnskap om dyra rundt oss. Vi står foreløpig i startgropen når det gjelder å utnytte denne teknikken som også koster mange penger. De økte bevilgningene som idag gis fra regjeringa til mange andre sider av miljøvernet, bør også komme når det gjelder biologisk forskning på vilt. Det bør ikke bare være jegeravgiftene som skal sørge for den siden av naturvernet. Viltets situasjon er et samfunnsansvar som ikke må drukne i forurensningsproblematikk og overlates til jegerne.

Nogle opplævelser fra det sydlige Bayern

Hans-Jørgen Wallin Weihe

Siste halvdel av oktober måned gjorde jeg som trekkfuglene og dro sydover. Det var langt ifra et fritidsopphold og formålet var studier av delinkventer og deres behandlingsbehov. For dem som ikke kjenner meg kan det opplyses at jeg har mitt daglige virke blant fengselsfugler, prøveutsluppede og andre personer som har vært så uheldige å komme i rettsapparatets klør og fått en strafferettslig ringmerking. Nåvel nok om det kriminologi og strafferettspleie er ikke ornitologiske spesialiteter og godt er det!

Foruten mine studier ble det også litt tid til å bese hovedstaden i Bayern, München. Her falt min vei slik at jeg kom innom Münchens jakt og fiskemuseum. Det var ikke noen spesielt stor opplevelse og jeg vil ikke anbefale det for andre. Museet besto av en anseelig ansamling med gamle muskedundere, en rekke avdøde hjorter med tilhørende gevir og avdøde jegere med tilhørende keiser Wilhelm-barter. Hjortene i noen tilfelle utstoppet og i noen tilfelle bare presentert med gevir. For ordens skyld får jeg gjøre oppmerksom på at herrerne med hvalrossbart ikke var utstoppet, men bare festet på lerret. I grunnen litt synd ellers hadde det hele kunnet konkurrert med madam Tussauds vokskabinett i London.

Nåvel nok om det, litt "action" var det også og selve perlen på værket var fremvisning av video instruksjonsfilm med den fengende tittel "Die Beizjagd mit dem Habicht". Så her kommer altså tidsskriftets første video anmeldelse, vi følger jo med i den moderne tid. En film totalt blottet for unødvendige motforestillinger av ornitologisk karakter. Kort sagt man tager en falk, i filmen riktig nok en hønsehauk, og så oppdretter man dem og deretter vandrer man udi naturen og fanger viltet. Innledningsvis var det riktignok en liten smakebit på hvordan en ekte haukemamma lærer opp sine små. Deretter gikk det hele over til å vise hvordan et menneske utfører prosessen etter sikkert helt udmerkede adferdsterapeutiske prosesser. Kort sagt på 60 minutter,

mere har man vel ikke tid til å avsette, lærer man det hele. Deretter er det antaglig bare å gå udi naturen å starte selv. Sammen med et åndfullt publikum i alderen fra 14-15 år og opp til rundt de 60 stirret jeg fasinert på skjermen. Kommentarene var meget positive og det var tydelig at filmen hadde funnet sitt publikum.

Nå skal ikke jeg være anklagende og surmulete. Det er hyggelig at folk setter pris på at rovfugler jakter at de får mat og godt stell. Litt forskrekket ble jeg allikevel da jeg kom ut av museet og fikk se en udmerket tysk bil med følgende påskrift i akterruten " Falkneri...200 Adler, Geier, Eule, täglich Flugführung". Tydeligvis også en ornitologisk interessert med en samling på 200 ugler, gribber og ørner. Snill med dyrene må de også være de fikk jo tilogmed fly og da bør de jo ikke klage.

Naturligvis skjønner jeg at alle rovfugler som finnes hos seriøse oppdrettere er oppdrettet i fangenskap. Noe annet hadde jo vært grovt injurierende. Det er sikkert ganske kurant å få tak i 200 ugler, ørner, gribber og antaglig noen falcker og hauker fra andre seriøse oppdrettere. Det er jo ganske bemerkelsesverdig hvor godt slike fugler må trives i fangenskap slik de må formere seg. Man kan jo filosofere litt omkring dette og nærmest konkludere med at egentlig hadde det vært mye bedre om de var i bur alle sammen. Ute er det jo så vanskelig for dem dette med formeringen og dessuten ville det jo være mye mere praktisk for ornitologer, preparanter og andre som setter pris på pipiper.

Jeg skjønner jo også at alle som ser en slik videofilm greier å få tak i et lite egg eller en ganske liten fuglebaby fra en seriøs oppdretter. Men selvfølgelig, det kunne jo hende at amatører og kanskje også noen mere avanserte kunne komme i skade for å klatre opp i toppen av en liten busk eller en liten skrent og ved en feiltagelse komme til å få med seg et lite egg eller en liten pipip. Det er jo her min ganske lille bekymring kommer inn da. Jeg er nemlig litt redd for sånne filmer og om kanskje noen kunne komme til å komme i skade for å..

Ivar Mysterud og Ingrid Nylund med nye utspill mot ulven, denne gang i forbindelse med tolkningen av Bern-konvensjonen

17.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER VED 07.15-TIDEN, OGSÅ SENDT PÅ P1 VED 08.50-TIDEN.

Ivar Mysterud: Altså, Bern-konvensjonen er jo ikke - den åpner jo ikke opp for å etablere en levedyktig ulvebestand uansett konsekvenser i Norge. Det er feil. Bern-konvensjonen har noen tilleggsparagrafer som også Stortinget har vedtatt, hvor skadeproblematikken kommer inn - og den må vurderes. Og alle som har studert rovdyr og sau vet at å kombinere mye ulv, altså en levedyktig ulvebestand, med et nokså utstrakt sauehold, det er en ting som er politisk håpløs.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: I følge Mysterud åpner Bern-konvensjonen for å samarbeide med andre land om forvaltningen av ulv, slik at ulven kan formere seg og ha sin stamme i Finland, mens enkelte streifdyr kan forekomme i Norge og Sverige. I naturvern-kretser tolkes Viltloven og Bern-konvensjonen slik at Norge er forpliktet til å ha en forplantningsdyktig ulvestamme innen Norges grenser, mens Mysterud mener konflikten med småfenøringen da vil bli for stor. Formann i Bondelaget, Kåre Syrstad, er enig.

Kåre Syrstad: Det som vi i Bondelaget har sagt, det er jo at en må se Norden i sammenheng når en diskuterer et rovdyr som ulv, og at det ikke nødvendigvis skal være en - en stamme i hvert av de nordiske land.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Både Bondelaget og Norges bonde- og småbrukarlag er svært skeptisk til en levedyktig norsk ulvestamme, og Mysteruds tolkning av Bern-konvensjonen åpner altså for at ulven kan plasseres i Finland.

Ivar Mysterud: Det er dine ord - jeg har ikke sagt noe om hvor vi skal plassere ulven, men det er helt opplagt at det på kort sikt å etablere denne levedyktige ulvebestanden i Norge her, det får store landbruksmessige konsekvenser, bl.a. for småfenøringen.

17.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER VED 12-TIDEN, OGSÅ SENDT PÅ P1
UNDER 12.30-NYHETENE.

NRK-Hedmarks oppleser: Rovdyrforsker Ivar Mysterud feiltolker Bern-konvensjonen når han mener at Norge ikke er forpliktet til å ha en levedyktig ulvestamme. Det sier Atle Haga, underdirektør i Miljøverndepartementet. Haga mener konvensjonen forplikter Norge til å ta vare på de ulvene vi har. Mysterud sier at Bern-konvensjonen ikke pålegger hvert land å holde en ulvestamme.

Ivar Mysterud: Altså, Bern-konvensjonen er jo ikke - den åpner jo ikke opp for å etablere en levedyktig ulvebestand uansett konsekvenser i Norge. Det er feil. Bern-konvensjonen har noen tilleggsparagrafer som også Stortinget har vedtatt, hvor skadeproblematikken kommer inn - og den må vurderes. Og alle som har studert rovdyr og sau vet at å kombinere mye ulv, altså en levedyktig ulvebestand, med et nokså utstrakt sauehold, det er en ting som er politisk håpløs.

NRK-Hedmarks reporter Bjørg Irene Hovde: I følge Ivar Mysterud åpner Bern-konvensjonen for samarbeid med andre land om forvaltning av ulv - slik at ulven kan formere seg og ha sin stamme i Finland, mens enkelte streifyr kan forekomme i Norge og Sverige. Atle Haga i Miljøverndepartementet mener at dette er feiltolkning av konvensjonen.

Atle Haga: Ja, jeg ser på det som en klar feiltolkning av konvensjonen. Formålet til Bern-konvensjonen er jo å ta vare på alle plante- og dyrearter som finnes naturlig i Europa. Den har en liste over arter som hvert land skal totalfredre, og på den listen så står bl.a. ulv.

18.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER VED 07-TIDEN.

NRK-Hedmarks oppleser: Nyheter fra NRK-Hedmark. Stortingsrepresentant Ingrid Nylund mener Norge bør slippe å være forpliktet til å ta vare på ulvestammen. Hun vil nå ta dette opp i Stortinget. -Vi må velge om vi vil ha ulv eller sau, sier Ingrid Nylund.

Ingrid Nylund: Je mener at Norge er et veldig lite land, og at vi har en spesiell bosetningsstruktur som vi har prøvd å opprettholde.

Og i den forbindelse så må'n også sjå på om hva - hø som er viktigst da - derfor så synes je det er unaturlig at vi skar ha den sterke forpliktelsen til å opprettholde ei stor stamme tå ulv når vi har så mange andre ting som skal ivaretas.

NRK-Hedmarks reporter Lisbeth Schei: Norge er i følge Bern-konvensjonen om vern av ville planter og ville dyr forpliktet til å beskytte de rundt 4 ulvene som er igjen her i landet. Stortingsrepresentant Ingrid Nylund mener at vi må velge om vi vil ta vare på ulven eller opprettholde sauedrift i de områdene ulven går. Hun mener at ulven er til så stor skade for saueeierne at Norge må fritas fra de forpliktelsene som Bern-konvensjonen setter om å opprettholde ulvestammen. Konsekvensene av dette er at det må bli tillatt å skyte skadedyr, og da må vi også regne med at ulven her i landet blir utryddet, sier Nylund.

Ingrid Nylund: Je trur at konsekvensen må bli at Norge itte har - har - kan ta på seg ansvar før ei ulvestamme, og det vil da bety at vi - at de ulva vi har sannsynligvis vil bli utrydde - ja.

NRK-Hedmarks reporter Lisbeth Schei: Men, hvis Norge da trekker seg fra denne konvensjonen som sier at vi skal verne om ville dyr og planter - kan ikke det også få konsekvenser for andre dyrearter?

Ingrid Nylund: Je har itte studert dette i nån detalj, men je går ut i frå at det itte behøver å så gå ut over andre forpliktelser. Det må jo også være snakk om muligheter et land har før å så ta på seg forpliktelser.

18.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER KL. 07.50.

NRK-Hedmarks reporter Arild Martinsen: Feltbiolog Viggo Ree reagerer meget sterkt på at stortingsrepresentant Ingrid Nylund mener Norge bør slippe å være forpliktet til å ta vare på ulvestammen. Ulven er til så stor skade for saueeierne at Norge må fritas for de forpliktelser som Bern-konvensjonen setter om å opprettholde ulvestammen, sier Nylund. Konsekvensen av dette er at det må bli tillatt å skyte skadedyr, og da må vi regne med at ulven her i landet også blir utryddet, sier Ingrid Nylund. Her er Viggo Rees kommentar til Nylunds uttalelser.

Viggo Ree: Ja, Ingrid Nylund - hun har jo markert seg som en markant

talsmann for utryddelse av ulv i Norge i mange år. Og det hun nå ønsker å ta opp i Stortinget - nemlig at Norge skal fri seg fra våre internasjonale forpliktelser gjennom Bern-konvensjonen - det vil opplagt vekke internasjonal oppsikt hvis - hvis så skjer. I går gikk jo Ivar Mysterud ut med sin tolkning av Bern-konvensjonen, som går ut på å plassere den nordiske ulven i f.eks. Sør-Finland. Denne tolkningen av disse bestemmelsene - de ble jo raskt imøtegått av Miljøverndepartementet. Og nå tror jeg kanskje det er på sin plass å poengtere følgende som har med bestemmelsene for ulv å gjøre i Norge. Altså, vi lever nå i en tid da det er bred politisk enighet om å ta vare på artsrikdommen og mangfoldet i vår natur. Og vår viltlov av 1981, som altså ble vedtatt i Stortinget, den ivaretar også ulvens rettmessige plass i vår natur. Og dessuten så har regjeringen ved kongelig resolusjon vedtatt å sikre en levedyktig bestand av denne arten på norsk jord. Og så i tillegg, så kommer da det som er oppe i bildet nå, nemlig Bern-konvensjonen. Den ble enstemmig vedtatt av Stortinget i 1986, og det var altså etter at Ingrid Nylund ble stortingsrepresentant, og der har vi forpliktet oss til å gi ulven en meget streng beskyttelse innenfor landets grenser. Og dette inkluderer f.eks. at lovverket vårt skal tilpasses dette formålet.

NRK-Hedmarks reporter Arild Martinsen: Du mener altså at Ingrid Nylund så og si skyter over mål her?

Viggo Ree: Ja, jeg vil si det så sterkt, at det må faktisk være ganske pinlig for vår statsminister, som altså var miljøvernminister i det land som tok initiativet til Bern-konvensjonen, og som nå reiser verden rundt og underviser om miljøvern og nødvendigheten av å ta vare på truede dyrearter, å ha en partifelle som ønsker utryddelse av en høyerestående dyreart i vår natur - altså i strid med norsk lov og Stortingets enstemmige tilslutning til Bern-konvensjonen, og ikke minst folkeoppfatningen i vårt land. I utlandet så blir Norge ofte betraktet som en barbarnasjon på grunn av vår behandling av dyr, og dette gjelder ikke minst rovdyrene, og det er derfor - ja, jeg vil rett og slett si det sånn at det er høyst beklagelig og rett og slett tragisk at disse primitive og ekstremistiske holdningene også er å finne blant våre folkevalgte på Stortinget.

NRK-Hedmarks reporter Arild Martinsen: Det sa feltbiolog Viggo Ree.

18.8.1988: NRK - P2, DAGSNYTT KL. 10.00.

NRK-Dagsnyttts oppleser: Feltbiolog Viggo Ree mener det kommer til å vekke internasjonal oppsikt at stortingsrepresentant Ingrid Nylund fra Arbeiderpartiet sier at Norge bør slippe å være forpliktet til å ta vare på ulvestammen. Ree sier til NRK-Hedmark at det må være pinlig for statsministeren, som var miljøvernminister da Norge tok initiativ til Bern-konvensjonen som beskytter ulven. Ingrid Nylund har sagt at vi nå må velge om vi vil ha ulv eller sau.

19.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER KL. 07.02-07.05.

NRK-Hedmarks oppleser: Det vil virke uheldig dersom politikerne nå skulle gå bort fra Bern-konvensjonen. Det sier statssekretær Tone Bratteli i Miljøverndepartementet i en kommentar til stortingsrepresentant Ingrid Nylunds utspill i ulvedebatten. Nylund mener Norge bør fritas for forpliktelsene i Bern-konvensjonen til å opprettholde en ulvestamme. Statssekretær Tone Bratteli sier at det har vært bred politisk enighet om å slutte seg til Bern-konvensjonen.

Tone Bratteli: Og i det ligger det et ønske om å opprettholde de villdyrstammer som fortsatt er igjen, og jeg vil nok si at det kan virke uheldig utad dersom Norge nå skulle innta en annen holdning.

NRK-Hedmarks reporter Halvard Berget: Stortingsrepresentant Ingrid Nylund fra Arbeiderpartiet har nærmest blitt vingeklippet etter at hun i går gikk ut og sa at ulven bør utryddes. Feltbiolog Viggo Ree sier det er høyst beklagelig og tragisk at slike primitive og ekstremistiske holdninger er å finne blant våre folkevalgte på Stortinget. Verdens Naturfond og Foreningen Våre Rovdyr har fulgt opp kritikken med å karakterisere Nylunds utspill som grotesk og uheldig for landets anseelse. Ingrid Nylund står på sitt. -Vi må velge mellom ulv eller sau, sier hun, og inviterer miljøvernministeren til å besøke de som driver med sau i utkantene. Men det er ikke sikkert at dette besøket gir det resultatet Nylund helst hadde håpet. For statssekretær Tone Bratteli er ikke i tvil om

at Norge er forpliktet til å ta vare på ulven.

Tone Bratteli: Nei jeg tror ikke det kan være tvil om det. Bernkonvensjonen inneholder bl.a. en liste over arter som skal gis streng beskyttelse, og ulven står på den lista.

NRK-Hedmarks reporter Halvard Berget: Mener dere i Miljøverndepartementets ledelse at Ingrid Nylund ikke bør ta denne saken opp i Stortinget?

Tone Bratteli: Jeg tror ikke det er opp til Miljøverndepartementets politiske ledelse å gi instruks til stortingsrepresentant Nylund om hvilke saker hun vil ta opp eller ikke ta opp.

NRK-Hedmarks reporter Halvard Berget: Er dette en pinlig sak for Arbeiderpartiet og regjeringen?

Tone Bratteli: Nei, det ønsker jeg ikke å kommentere.

19.8.1988: NRK-HEDMARK, NYHETER KL. 12.00.

NRK-Hedmarks oppleser: Landbruksmyndighetene har sviktet totalt i ulvespørsmålet. Det sier formannen i Foreningen Våre Rovdyr, Paul Granberg. Landbruksdepartementet og bondeorganisasjonene har hatt lang tid på seg til å innrette seg etter stortingsvedtakene om at vi skal ha ulv i Norge. Granberg mener at det ikke finnes noen tvil om at vi skal bevare ulven, og anklager landbruket for å ha forholdt seg helt passive.

Paul Granberg: De har jo ikke gjort noen oppfølging, de har kort og godt bare sittet på sine taburetter og latt det hele skure og gå. Dette måtte man på forhånd kunne forutsi - at man ville få skader når man skulle ha store rovdyr i våre utmarker der hvor det beiter sau.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Landbruksmyndighetene og bondeorganisasjonene har hatt 7 år på seg siden Viltloven ble vedtatt til å tilpasse småfenæringen til det faktum at vi har vedtatt å ha ulv, sier Granberg. Det er viktig å skille mellom forvaltningen og landbrukets oppgaver, sier han. I stedet for å tilpasse landbruket til rovdyrsituasjonen blander istedet bondeorganisasjonene seg inn i forvaltningen, bl.a. ved å foreslå at den skandinaviske ulvestammen skal være i Finland. Og Landbruksdepartementet har

ikke løftet en finger. Det er Direktoratet for Naturforvaltning og Miljøverndepartementet som skal ta for seg forvaltningen av ulven, og Granberg synes ikke at Miljøverndepartementet har sviktet i forvaltningen av ulv.

Paul Granberg: Det vil jeg ikke uten videre si. De har - det er klart at de sikkert kunne ha gjort mere, men de har tross alt gjort ganske mye. De har bl.a. totalfredet de - endel av de store rovdyrartene - og enkelte av de artene ligger jo i dag på den aller ytterste randen til utryddelse.

19.8.1988: NRK-HEDMARK, 17-18-SENDINGEN.

NRK-Hedmarks oppleser: Landbruksmyndighetene har sviktet totalt i ulvespørsmålet, mener formannen i Foreningen Våre Rovdyr. Statssekretæren i Landbruksdepartementet tilbakeviser kritikken.

Landbruksmyndighetene har slett ikke sviktet totalt i ulveforvaltningen slik Paul Granberg i Foreningen Våre Rovdyr hevder. Det sier statssekretær i Landbruksdepartementet, Terje Risholm. Granberg kritiserer landbruksmyndighetene for ikke å ha gjort noe for å tilpasse husdyrnæringen til vedtaket om vern av ulven. Statssekretær Terje Risholm mener at landbruket må finne driftsformer som gjør det mulig å både bevare ulven og småfeholdet i utkantene. Og han avviser kritikken fra Granberg.

Terje Risholm: Ja, for det første er det jo ikke riktig at ikke Landbruksdepartementet har løftet en finger for å ivareta næringens interesser. Men jeg vil jo peke på at det er Miljøverndepartementets hovedansvar når det gjelder dette med rovdyrforvaltning, og det er deres ansvar både når det gjelder erstatninger etc. Skal man da kunne gå noe særlig videre i å sikre sauenæringen - næringen - så ville det jo da eventuelt være spørsmål om organisert gjeting f.eks. - det er jo et spørsmål som gjerne kan drøftes.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Det er et 7 år gammelt stortingsvedtak om at vi skal ha ulv i Norge. Har erfaringene i disse årene vist at det går an å ha ulv og sau side om side?

Terje Risholm: Nei, det er et klart problem å ha ulv og sau side om side, men samtidig - det er det ganske klart at vi må akseptere i Norge å ha en ulvestamme som Stortinget har sagt vi skal ha. Men

samtidig må vi og akseptere at vi har en saueneøring i disse områdene, bl.a. oppe i Engerdal, som må ha livets rett, og vi må da finne muligheter som sikrer disse.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Folk fra saueneøringa sjøl sier at det finnes ingen muligheter i det hele tatt, og stortingsrepresentant Ingrid Nylund hevder at vi må velge mellom ulv og bosetting.

Terje Risholm: Vi har et ansvar for - et internasjonalt ansvar for å ha en rovdyrstamme, også ulv. Det må vi akseptere. Men samtidig er det klart at vi har et veldig stort ansvar for de som driver med sau i næringssammenheng. Det ansvaret er vi nødt til å ta alvorlig. Og det forsøker vi både gjennom erstatningsordninger, og vi vil naturligvis se på om det kan finnes andre måter å sikre dette på en bedre måte. Men at det er vanskelig, ja - det er riktig.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Er det realistiske muligheter for å finne driftsformer som lar seg kombinere?

Terje Risholm: Det kan jeg ikke svare på i dag.

NRK-Hedmarks oppleser: Det sa statssekretær i Landbruksdepartementet, Terje Risholm, intervjuet av reporter Trond Berg. Og statssekretær Tone Bratteli i Miljøverndepartementet sier også at Norge ikke kan løpe fra sitt ansvar for å ta vare på ulven. Det vil virke uheldig dersom politikerne skulle gå fra forpliktelsene i Bern-konvensjonen, mener Bratteli.

----- forts.

NRK-Hedmarks oppleser: Ulvedebatten har blusset opp igjen etter at Ivar Mysterud trakk tolkningen av Bern-konvensjonen i tvil, og etter at stortingsrepresentant Ingrid Nylund varslet at hun vil ta opp Bern-konvensjonen i Stortinget for at Norge skal slippe å verne om ulven. Miljøverndepartementet har ansvaret for forvaltningen av ulv, og reporter Trond Berg har snakket med miljøvernministeren.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: En stortingsrepresentant fra Arbeiderpartiet, Ingrid Nylund, har varslet at hun vil ta opp Bern-konvensjonen i Stortinget til høsten for å løse Norge fra forpliktelsene til å ta vare på ulven. Er det mulig, miljøvernminister Sissel Rønbeck?

Sissel Rønbeck: Ja, det er jo sånn at vi kan la vær å tiltre den konvensjonen, men vi kan ikke tiltre den og slippe unna våre for-

pliktelser i forhold til ulven. Det lar seg ikke gjøre. Og hvis vi skulle velge å ikke slutte oss til konvensjonen - så, ja og, også hvis vi skulle prøve å gjøre det umulige, nemlig både være med der og slippe unna fredningen av ulven, så kan jeg helt trygt si at det ville vekke veldig stor internasjonal oppsikt og gi oss et lite godt renommé.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Er det pinlig for deg som miljøvernminister og også den tidligere miljøvernministeren, nåværende statsminister Gro Harlem Brundtland, å ha en partifelle som prøver å bli kvitt ulven?

Sissel Rønbeck: Nei, det er jo en vel kjent sak det, at dette er en sak som har vakt både sterke følelser og mye diskusjon, og det går på kryss og tvers så langt jeg kan se det, også av partier, men jeg synes nå det er viktig - for mitt vedkommende - å være som politiker, som mange ikke liker, nemlig litt rund, fordi jeg synes det nå er en viktig oppgave for meg å hvertfall ikke i fortsettelsen her helle veldig mye olje på bålet, om jeg kan si det på den måten - prøve å bidra til at vi kan få en roligere drøfting av dette her, og finne fram til løsninger som både de som har husdyr og miljøvernmyndighetene kan leve med.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Er det mulig? Det mener Ingrid Nylund at det ikke er - det er et valg mellom ulv og bosetting, sier hun.

Sissel Rønbeck: Jeg synes at vi nå må prøve å strekke oss for å få til dette, og jeg har god tro på at det skal la seg gjøre og jeg.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Hvem har ansvaret for å redde sauenæringen i en situasjon som vi er i - at vi har vedtatt at vi skal ha ulv?

Sissel Rønbeck: Ja, det ansvaret har selvfølgelig miljøvernmyndighetene, men det er ikke mulig å gjennomføre det uten at vi også på myndighetsplanet har et skikkelig samarbeid med landbruksnæringa eller Landbruksdepartementet.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Det er 7 år siden det ble vedtatt at vi skulle ha ulv - gjennom Viltloven i 1981. Det har ikke skjedd så veldig mye siden da!

Sissel Rønbeck: Ja, det har nå skjedd noe. Og det ligger jo nå på bordet et forslag til ny landsplan for rovdyrforvaltning. Og den er i utgangspunktet omforenet den - mellom de i tøddel ulike interessene her, og det er noe av bakgrunnen for at jeg sier at jeg har

god tro på at det skal la seg gjøre å finne fram til rimelig akseptable løsninger her. Og den saken ligger jo nå i departementet. Jeg har ikke fått den på bordet mitt ennå, men vi har ikke til hensikt at den skal ligge der i mange år, altså!

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Det er veldig mange her i distriktet som er uenig med deg at det skal gå an å kombinere, og Ingrid Nylund, hun sier at du burde reise ut sjøl å treffe folk fra saue- næringene i utkantene. Vil du gjøre det?

Sissel Rønbeck: Du, det er alltid nyttig å være ute og snakke direkte med dem det gjelder, og så se på de problemene vi snakker om. Jeg kan ikke love at jeg rekker å gjøre det, men det som uansett jeg har gjort allerede, og sikkert vil gjøre igjen før det settes noe punktum i denne saka her, det er å snakke med folk som står midt oppe i det, og med representanter for organisasjonene på landbruks- sida.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Vi har nå en liten ulvegruppe - vi kan vel ikke kalle det stamme - som vi deler med Sverige på Finn- skogen på en 4-5-6 dyr. Det skal jo være ganske mange flere dyr før en stamme kan anses som levedyktig. Hvor mye mer ulv må vi ha før Bern-konvensjonen er oppfylt?

Sissel Rønbeck: Ja, det tør jeg ikke å si noe om her og nå. Det som jeg synes det er viktig å holde fast ved - og ha helt klart for seg, der vi står nå - det er at den ulvegruppa der henger i en meget, meget tynn tråd, og at vi har et helt udiskutabelt ansvar som medlem av Bern-konvensjonen for å prøve og berge den ulven.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Og skal Bern-konvensjonen bli opp- fylt, så må vi ha mer ulv enn vi har, ihvertfall?

Sissel Rønbeck: Ja, det er jo ikke sånn at vi kan ha en gruppe som henger i en tynn, tynn, tynn, tynn tråd.

NRK-Hedmarks reporter Trond Berg: Formannen i Foreningen Våre Rovdyr, Paul Granberg, han sier at myndighetene har gjort null og niks for å tilpasse saue næringa til det faktum at vi skal ha ulv. Hva kan gjøres?

Sissel Rønbeck: Ja, det som kan gjøres er jo delvis skissert - jeg tror jeg må si det sånn - i den landsplanen for rovdyrforvaltning som vi nå har fått fra direktoratet, og det dreier seg jo om flere ting, men bl.a. bedre støtte til oppsynet. Men ellers så synes jo jeg at det - før vi setter punktum for den saken, så er det all mulig grunn til å forsøke og konkretisere dette også i samarbeid med de gruppene som har husdyr.

— Norge ikke bundet av Bern-konvensjonen

Storingsrepresentant Ingrid Nylund skaper furore i naturvernretter med å si at hun vil ta opp Bern-konvensjonen i Stortinget. Norge kan ikke være bundet til å opprettholde en ulvestamme, mener hun, og viser til det forbeholdet som ble tatt da Stortinget behandlet den endelig, om

bestandsregulering i tilfelle alvorlig skade. Med dette utspillet vil hun tvinge Stortinget til å ta en beslutning, enten å nedlegge det jordbruket som er utsatt, eller å bevare jordbruket framfor ulven.

HA: Jane I. Øien Hyllvang

Feltbiolog og dyretegner Viggo Ree karakteriserer hennes holdning som primitiv og ekstremistisk, og Paul Granberg i Våre Rovdyr sier det er greit å vite hvor en har Ingrid Nylund.

Ingrid Nylund begrunner sitt utspill i innstillingen til Stortinget fra Utensrikskomiteen. I sin omtale av artikkel 9 i Bern-konvensjonen, den som beskriver at en kan gjøre unntak i de tilfeller land har særlige interesser så sant det ikke er fare for arten, sa komiteen at den oppfatter artikkelen slik at norske myndigheter kan følge utviklingen av de ulike rovdyr og vurdere det nivå og den vitalitet som er nødvendig og ønskelig for at stammen skal overleve. Dersom stammen blir så tallrik at den gjør alvorlig skade, kan Direktoratet for Naturforvaltning sørge for å gjennomføre den nødvendige bestandsregulering. Dette gikk også gjennom i Stortinget.

INTENSJONER

— Stortingets intensjoner var

dermed ikke slik som Viggo Ree i dag hevder. Om så Stortingets intensjoner er i strid med Bern-konvensjonen, må vi ta de endringer som er nødvendige. Og vil vi ikke ta de endringene, må vi ta en politisk beslutning om å legge ned det truede jordbruket. Da skal det i så fall skje med erstatninger, ikke som nå at brukere legger ned frivillig fordi de ikke holder ut, sier Ingrid Nylund.

Hvilken framgangsmåte hun skal bruke når hun fremmer dette for Stortinget, vet hun ennå ikke. Det må avklares med Stortingets presidentskap. Men hun går ut fra at de har mulighet til å gå tilbake på Bern-konvensjonen. Hvis ikke, må Stortinget ta ansvaret for hva som skjer.

BETALE

— Jeg vil tvinge Stortinget til å ta en beslutning, ikke slik som nå at myndighetene viser til at deres muligheter er stengt på grunn av Bern-konvensjonen. Jordbruket skal ikke li for at enkelte vil ha ei ulvestamme. Da får samfunnet be-

tale hva det koster, for eksempel ved å skape andre arbeidsplasser i distriktet.

— Omskolering er også aktuelt. Vi må eventuelt se på muligheten av å flytte sauer til andre områder, men det anser jeg som mindre interessant. Jeg har ingen tro på tiltak med gjerdning og gjeting, det vil i hvert fall koste enorme summer, sier hun.

ANNEN SITUASJON

Hun viser videre til at da Landbruksdepartementet hadde Bern-konvensjonen til uttalelse i '79, var ikke ulv noe problem.

Da det i '83 var snakk om ratifisering, ble det fortsatt ikke sagt noe om ulv. De første ulveangrepene kom den sommeren, med '84 som katastrofeåret.

Nå har vi en annen situasjon, og på den bakgrunn må saka tas opp på ny, sier Nylund. Hun presiserer dessuten at hun ikke satt på Stortinget da Bern-konvensjonen ble sluttbehandlet i '86, slik som hennes debatt-motstandere har gjort et stort poeng av.

INTERNASJONAL OPSIKT

Feltbiolog og dyretegner Viggo Ree sier at Nylunds utspill vil vekke internasjonal oppsikt. Han mener det må være pinlig for statsminister Gro Harlem Brundtland å ha personer med slikt syn i si stortingsgruppe. Han kaller Nylunds holdninger for primitive og ekstremistiske. I utlandet er Norge kjent som en barbarnasjon når det gjelder dyr, sier han.

SKITTKASTING

— I denne saken har vi hatt mye skittkasting, og mange karakteristikk er gitt. Viggo Rees uttalelser føyer seg pent inn i rekka, sier Ingrid Nylund som en kommentar.

— Jeg reagerer sterkt på at slike karakteristikk blir brukt som middel i en debatt. Det skaper i hvert fall ikke det gunstigste debattklima, og Ree diskvalifiserer seg egentlig på den måten.

— Dersom Ree fulgte med i utskriftene av Stortingets miljøvern-debatter, ville han vite at jeg er sterkt opptatt av miljøvern. Men jeg er også opptatt av å beholde

dyrekulturen i Norge, som jo også er en del av det mangfoldige Ree snakker så varmt om.

VELDIG GREIT

— Det er veldig greit at Ingrid Nylund nå sier klart og tydelig fra at hun vil uttrykke en av våre høye-restående dyrearter fra den norske fauna, da vet vi hvor vi har henne, sier Paul Granberg i foreningen Våre Rovdyr. Han sier at Ingrid Nylund var vararepresentant til Stortinget da Bern-konvensjonen ble behandlet, og at hun hadde visse plikter til å sørge for at hennes syn ble fremmet. Sjøl om hun ikke personlig møtte på Stortinget da, kan hun ikke fri seg for ansvaret i og med Stortinget var enstemmig, sier Granberg.

Han viser også til en undersøkelse som viser at 78 % av alle nordmenn vil beholde våre store rovdyr, og sier at Nylund er på kant med et klart flertall i folket.

Ingrid Nylund om ulv og sau:

Må bestemme oss

STØA: — Da Bernkonvensjonen ble underskrevet i 1979 var ikke ulv noe problem i Norge. Nå har vi en annen situasjon. Stortinget må nå ta stilling til om vi skal ha ulv eller sau i Norge, sier stortingsrepresentant Ingrid Nylund. Skal vi ha ulven må det offentlige betale de som blir skadelidende, mener Nylund.

AV
GUNNAR ØSTMØE

— Målet er å tvinge fram en beslutning om spørsmålet ulv eller sau. Slik det er idag er det bondene som må betale for at enkelte vil ha rovdyr. Skal vi ha rovdyr må vi erstatte bondene. Nye arbeidsplasser og omskolering kan være muligheter. Jeg har ingen tro på gjerding og gjeting av sau, sier Ingrid Nylund.

Hvem er barbarnasjon

Stortingsrepresentanten reagerer kraftig på det hun oppfatter som skittasting i debatten om ulv og sau. Hun sier hun er oppstatt av miljøvern og å ta vare på vår kulturarv, noe annet vil være løgn.

— Viggo Ree har uttalt at Norge er en barbarnasjon når det gjelder behandling av våre dyr. Han trekker fram et land som Spania. De har klart å leve med ulven. Men i det landet er tyrefekting en nasjonalsport. Er ikke det barbarisk, så vet ikke jeg, sier stortingsrepresentanten.

Ikke for enbær pris

Hun peker også på at det ikke er noen klar intensjon å verne om alle rovdyr uansett i Bernkonvensjonen. Det skal taes hensyn til husdyrhold i områder hvor det blir konflikt.

— Det står klart i utenrikskomiteens innstilling til Stortinget i forbindelse med ratifikasjon av Bernkonvensjonen i 1986 hvis rovdyrstammene blir så store at de gjør alvorlig skade, kan man sørge for bestandsregulering, sier Ingrid Nylund. Landbruksdepartementet uttalte i forbindelse med konvensjonen i 1979. Da var det ikke ulv i Norge. Der er dette grunnlaget Bernkonvensjonen ble undertegnet på. Nå vil Nylund ta denne diskusjonen i Stortinget på nytt. Tilstanden har endret seg, mener hun.

NY BEHANDLING: — Jeg mener Bernkonvensjonen må opp på nytt. Vi har en annen situasjon idag enn i 1979. Da hadde vi ikke problemer med ulv, sier stortingsrepresentant Ingrid Nylund.

Naturvernere sjokkert

Norges Naturvernforbund er sjokkert over uttalelsen fra stortingsrepresentant Ingrid Nylund i forbindelse med vern av ulv i Norge. Vi kan ikke skyve forvaltningsansvaret over på Finland eller Sovjet for de ulver som hører til vårt land. Vi har et medansvar for bevaring av arten både nasjonalt og lokalt. Avlivning av truede arter kan bare forekomme der det ikke er fare for artens overlevelse. At en stortingsrepresentant

så entydig kan gå ut å oppfordre til brudd på en konvensjon Stortinget nylig har vedtatt er svært sjokkerende, mener Naturvernforbundet. Norges rolle som pådriver i det internasjonale naturvernarbeidet, slik det er forventet i lys av Brunland-kommisjonens arbeid, kan få en alvorlig knekk ved slike utspill, fremholder Naturvernforbundet.

Nylund i ulvекrig

Stortingsrepresentant Ingrid Nylund (bildet) har havnet i en heftig ulvedebatt med Verdens Naturfond. Hennes uttalelser om at Stortinget må ta stilling til om Norge skal ha ulv eller sau, har fått naturvernere til å se rødt.

SE SIDE 6

Tar sterk avstand

Bjørn Iuell i den internasjonale miljøvernorganisasjonen WWF (Verdens Naturfond) og Roar Solheim i den norske foreningen Våre Rovdyr tar sterk avstand fra Ingrid Nylunds utspill, og landbruksforsker Ivar Mysteruds påstander om at Bern-konvensjonen kan tolkes slik at Norge kan fraskrive seg ansvaret for å ta vare på ulven i norsk natur.

— Vi har sendt en forespørsel om disse fortolkningene til Miljøverndepartementet, som i sitt svar presiserer at det uten tvil kan fastslås at konvensjonen forplikter de enkelte parter til å ta vare på samtlige plante- og dyrearter i vedkommende land, med mindre medlemslandene har avgitt reservasjoner ved ratifikasjonen. En slik reservasjon har ikke Norge kommet med, sier Iuell og Solheim, som understreker at regjeringen gjennom sitt vedtak og Viltloven har fastslått at ulven skal sikres med en levedyktig bestand på norsk jord.

Østlendingen

FREDAG 19. AUGUST 1988

— Ulven skal sikres

Regjeringen har sørget for at ulven skal sikres med en levedyktig bestand på norsk jord. Verdens Naturfond og Foreningen Våre Rovdyr er sikker i sin sak. Organisasjonene kaster seg inn i debatten om den såkalte Bern-konvensjonens betydning.

Landbruksforsker Ivar Mysterud mener konvensjonen kan tolkes slik at Norge kan fraskrive seg ansvaret for å ta vare på ulven i norsk natur. Stortingsrepresentant Ingrid Nylund mener Norge bør bryte sine internasjonale forpliktelser. Saken må opp i Stortinget, hevder hun.

Den internasjonale miljøvernorganisasjonen WWF (Verdens Naturfond) og den norske Foreningen Våre Rovdyr tar sterk avstand fra disse utspillene. Utspillene er groteske og svært uheldige for landets organisasjonene.

BUDEIE II: Ingrid Nylund har røket ut i et ulveslagsmål.

Apropos budeier, så har Trysil Ap's skrekk, Ingrid Nylund, røket ut i et veritabelt ulveslagsmål. Det knurres og flørres med hvite tanngarder mellom henne og verneorganisasjonene. Ingrid har tatt bladet fra munnen om Bern-konvensjonen. Norge skrev under på den i 1979 — og lovet å verne ulven i Norge. Men den gangen var det ikke ulv i Norge, sier Ingrid. Nå er det ulv, og dermed er situasjonen en helt annen, for den skaper store problemer for saueholdet i bygdene. Hun vil derfor bli kvitt ulven, Bern-konvensjonen gjelder ikke.

Hvis vi overfører dette til militærspillet, kan jeg ikke skjønne annet enn at Ingrid går inn for situasjonsbetinget ulvenekting. Vi er for når vi ikke har ulv, imot når vi har.

Det er dette synet verneorganisasjonene karakteriserer som barbarisk. Det er i hvert fall en lettvinnt løsning for en stortingsrepresentant å skalte og valte med internasjonale avtaler på en slik måte. Er det noe rart at det blir krig i verden?

XXX

God helg.

Hilsen fra Balder.

Østlendingen

LØRDAG 20. AUGUST 1988

Norge har ansvar for å bevare ulven

Norges Naturvernforbund er sjokkert over uttalelsene fra stortingsrepresentant Nylund (A) i forbindelse med vern av ulv i Norge. Vårt forvalteransvar er helt klart ifølge Bern-konvensjonens bestemmelser. Ifølge konvensjonen, som ble ratifisert av et enstemmig Storting i februar 1986, har Norge forpliktet seg til å opprettholde bestander av ville plante- og dyrearter som er truet nasjonalt. Vi kan med andre ord ikke skyve forvalteransvaret over på Finland eller Sovjet for de ulver som hører til i vårt land. Vi har et medansvar for bevaring av arten både nasjonalt og lokalt. Avliving av truede arter kan bare forekomme der det ikke er fare for artens overlevelse. At en stortingsrepresentant så entydig kan gå ut og oppfordre til brudd på en konvensjon Stortinget nylig har vedtatt, er svært sjokkerende, mener Naturvernforbundet. Norges rolle som pådriver i det internasjonale naturvernarbeidet, slik det er forventet i lys av Brundtland-kommisjonens arbeid, kan få en alvorlig knekk ved slike utspill.

Norges Naturvernforbund.

HAMAR ARBEIDERBLAD

MANDAG 22. AUGUST 1988

HAMAR ARBEIDERBLAD

LØRDAG 20. AUGUST 1988

DET LOKALE HJØRNET

Repriser i klappjakt på ulven

Landbruksforsker Ivar Mysterud og Stortingsrepresentant Ingrid Nylund har nylig hatt et utspill om Bern-konvensjonen. NRK og pressen har slått saken stort opp. Mysteruds tolkning av Bernkonvensjonen — med påstand om at denne ikke åpner for å etablere en levedyktig ulvebestand i Norge, men at arpa i Norden f.eks. kan plasseres i Finland — er blitt tilbakebevist som en klar feiltolkning av Miljøverndepartementet.

Nylund har signalisert at hun vil ta opp spørsmålet om Bernkonvensjonen i Stortinget, der hun vil gå inn for at Norge trekker seg fra sine internasjonale forpliktelser når det gjelder ulven.

I Østlendingen den 19. august kommer hun med en serie detaljer om Bern-konvensjonens innhold, som ikke har noe med virkeligheten å gjøre. — Vi må bestemme oss, er overskriften på intervjuet med Nylund. Hun har således enda ikke oppfattet at Norge — uten reservasjoner — har bestemt seg, og forlenget sagt et definitivt ja til ulven! Nylund var vararepresentant på Stortinget da ratifikasjonen av Bern-konvensjonen var et faktum den 13.2.1986, og hun foretok seg ingenting i denne forbindelse! Man skjønner det nå nærmer seg valgår.

Kanskje det hadde lønt seg å gå litt mer saklig fram — eller satset på en litt mer profesjonell framreden i sin jakt på stemmer? Det hadde sikkert ledelsen i Arbeiderpartiet satt pris på. Det er muligens nå-på tide at hennes overordnede burde reparere litt på den munnkurven hun

tidligere har fått i forbindelse med ulvespørsmålet, og som nå tydeligvis har gått noe opp i limingen!

Det må være pinlig for vår statsminister, som altså var miljøvernminister i et av de land som tok initiativet til Bernkonvensjonen, og som nå reiser verden rundt og belærer andre nasjoner om miljøvern og nødvendigheten av å ta vare på truede dyrearter, å ha en partifelle som ønsker utryddelse av en høyerestående dyreart i vår natur — i strid med norsk lov, Stortingets enstemmige tilslutning til Bernkonvensjonen og ikke minst folkemeningen i vårt land. Det er høyst beklagelig og tragisk at slike primitive og ekstremistiske holdninger også er å finne blant våre folkevalgte på Stortinget!

Nå er ikke dette første gang hverken Mysterud eller Nylund ønsker å markere seg med sin klappjakt på ulven. Vi begynner etter hvert å bli vant med de mest utspøkerte krumspring og bevisste feiltolkninger fra dette hold. Denne gangen har imidlertid utspillet slått tilbake som en boomerang. Vi kan derfor egentlig bare takke de to for at de på en meget effektiv måte har hjulpet myndighetene med å gjøre det klingende klart at ulven skal sikres på norsk jord, og det i en levedyktig bestand. Vi har altså både viltlov, regjeringsvedtak og tilslutning til Bernkonvensjonen som fastslår disse forhold. Dette ble også ettertrykkelig presisert i forrige uke av Miljøverndepartementets fungerende underdirektør Atle Haga, statssekretær Tone Bratteli og miljøvernminister Sissel Rønbeck, samt en representant fra Landbruksdepartementet. Statssekretærens ønske om ikke å kommentere hvorvidt dette var en pinlig sak for Arbeiderpartiet og regjeringen, taler vel egentlig sitt eget språk!

Både Mysterud og Nylund vet utmerket godt hva innholdet

vedrørende ulven i både vårt lovverk og Bernkonvensjonen innebærer. Det er derfor rett og slett forstemmende å bivåne dette uheldlige felttoget mot ulven år etter år.

Så et par ord om uttrykket barbarisasjon, som Nylund og andre har hengt seg opp i. Jeg har ingen problemer med å si meg enig i en slik beskrivelse av Norge når det gjelder vår behandling av dyr. Dette er en vanlig oppfatning av vårt land ute i verden, og dokumentasjonen har vi i årevis lagt på bordet gjennom bl.a. hvalfangsten, selfangsten, rovfisket, skjellskrappingen, sjøfugldøden og forfølgelsen av rovdyrene. Et annet uttrykk man ofte hører i utlandet er Norge som miljøvernets uland.

Norges behandling av rovdyrene er grotesk. Jeg har i denne sammenheng tidligere kalt ulvefølgelsen for fauna-rasisme. Dette er en modifisert omskriving av ordet arts-nazisme, som bl.a. ble benyttet av Adolph Denis Horn i en kronikk i Dagbladet i 1975. Rovdyrforfølgelsen er tidligere sammenlignet med rasisme i dagspressen, og det er ikke noe nytt at ulvehetsen har klare paralleller til et av vår kulturs største problemer, rasisme. Den kjente legen Bertho Grünfild skrev nylig i A-magasinet vedrørende vår behandling og diskriminering av dyr: «Men stadig flere stiller nå dette spørsmål som et alvorlig etisk dilemma.» — «Vi er «spesialister», vi er «rasister» på vegne av vår dyreart. Våre interesser kommer øyensynlig foran alt annet. Mange spør seg om det nå må katastrofeilstander til før vi tar til vettet.»

Viggo Ree

Viktigare å berga sau enn å utrydde ulven?

DEBATT

Av Erik Solheim, leiar i Norges Naturvernforbund

I eit større innlegg den 13. august i år konkluderer Dagfinn Drablos, generalsekretær i Norsk sau- og geitallslag, med at vi nå må velje mellom å gje avkall på ulven eller på utkant-Noreg. Seinare har både stortingsrepresentant Ingrid Nylund og universitetslektor Ivar Myrsterud teke til orde mot vern av vår mest truga dyreart. Eit openlyst krav om utrydding er ikkje lenger avgrensa til hissig lesarbrief og masseosingar.

Drablos hevdar at ulven ikkje er nokon truga dyreart og at vi difor ikkje har noko (stort nok) ansvar for å sikre ulven eksistens i Noreg. Myrsterud har gått ut med ein påstand om at Bernkonvensjonen gjev Noreg dispensasjonsrett til å gje opp ulvevernet fordi skadane på husdyr er så store.

Begge påstandane er feil. Bernkonvensjonen, som altså er ein avtale mellom europeiske land om vern av ville dyr og planter og deira leveområde, gjev sjølvsagt ikkje noko land som har slutta seg til konvensjonen rett til å ta lettvin på vern av problematiske rovdyr med den grunnleggjande at det finst noko individ av den same arten andre stader på jorda. Det er ingen tvil om at konvensjonen forpliktar partane kvar for seg å ta vare på alle plante- og dyreartar i sitt land. Dei som ikkje vil godta dette, må reservere seg under ratifikasjonen, den endelige godkjenninga. Stortinget tok ikkje noko slikt atterhald.

Konvensjonen har ikkje knytta vernet til artsdefinisjonen på ein slik måte at t.d. vern av finsk ulv kan vege opp tapet av norak eller norsk-svensk ulv. Etter artikkel 2 skal partane også ta omsyn til underartar, vartietetar eller typar som lokalt er i fare. Dette er ein logisk konsekvens av at det grunnleggjande argumentet for vern av dyr og planter er å sikre den genetiske variasjonen i naturen.

For m.a. å hindre alvorleg skadane på husdyr kan medlemslanda gjeve unntak frå totalfredinga, men berre dersom eit slikt unntak ikkje vil vere skadelig for vedkommende bestands overlevelse, som det står i artikkel 9. Det er ei innlysende feiltolkning når Myrsterud påstår at vi kan utrydde norsk ulv utan å komme i konflikt med Bernkonvensjonen.

Det er altså ikkje rom for tvil om kva plikter vårt land har etter Bernkonvensjonen. Dagfinn Drablos spør likevel om ikkje ul-

vern er både etisk og økonomisk ulforvarleg. Han meiner også at naturverntressursene burde i sannhet settes inn på helt andre, og langt mer livsviktige områder enn vern av ulv.

Å sikre livsvilkår for våre ville dyr og planter kan aldri bli ei avleggs oppgave for naturvernet. Dersom vern av naturskape livsformer, og dermed den levande naturen, ikkje skal gjelde som eit absolutt krav mot utrydding, vil vi fort komme på ville vegar. For korleis skal vi kunne rangere dyr og planter etter grad av livsrett? Kva slags anna type argument er det for å ta vare på våre mange laksestammar, som er ulike frå elv til elv, enn dei vi brukar for å sikre våre rovdyr? Å gradere overlevingsretten til dyr og planter – og nå snakker eg ikkje om individ, men om artar, stammar eller andre grupper som representerer genetisk variasjon – etter vekslande nytteverdi for menneske er i bokstaveleg forstand ein livsfarleg praksis.

Som trugsål mot småfehalde i utsette bygger vil eg tru rovdyrskadane først og fremst er eit økonomisk problem og dermed eit forvaltningsspørsmål som det burde vere mogleg å diskutere praktiske løysingar på. Eg avviser ikkje dermed at mange tykkjer det er grusomt å finne sine dyr ibelivne, same om dei ikkje tapar pengar på det.

Drablos er inne på at det legg ein masse forslag til gjeting og betre oppsyn for å redusere rovdyrskadane. Men så seier Drablos at slikt er det vanskeleg å få til.

Er nå det heilt sikkert? Når skadane for dei som blir råka er så alvorlege at dei ofte må finne seg noko anna å leve av, burde det vel vere eit forsøk verdt å prøve nokre av dei mange forslaga. Det er ikkje snakk om økonomiske dimensjonar som det kan vere noko problem for staten å bere. Det er som kjent akseptert som prisnipp at samfunnet, og ikkje dei råka husdyrbøndene, skal bere kostnadene etter rovdyrskadar. Men så lenge landbruket ikkje vil vere med på andre forsøk enn å rydde ut rovdyra, er det uråd å få dempe konflikten.

Det kan sikkert vere grunn til praktisk skepsis mot mange forslag som kjem utanfrå. Men landbruket bør i så fall komme med betre alternativ/eller i det minste vere villeg til å prøve nokre av dei som artar seg minst dårleg.

Oppgåva er nå å finne praktiske ordningar som i vesentleg grad kan dempe rovdyrskadane på beitedyr. I alle fall bør det vere oppgåva dersom det er viktigare å berga sauer enn å utrydde ulven.

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 27. AUGUST 1988

SIDEN SIST

Kjære lesar.

Hvorom all ting er i denne usikre verden, er jeg i alle fall overbevist om en ting at ulven vil overleve — i herværende organs spalter. Hvis ulven kunne tale, vil den ganske sikkert ha sagt med vismannen: -Bevar meg for mine venner. Mine fiender kan jeg klare.

Ulven blir dog spart for å lese og høre alt hva dens venner skriver og sier. Det kan den være glad for.

For meg er det like uklart og dulgt om ulven i Kirov har angrepet russere eller ikke akkurat som det er like uklart og dulgt for meg om Viggo Ree er billedkunstner eller feltbiolog. Intet tyder på noen av delene. Det er også uklart og dulgt om Ivar Myrsterud forsvarer Lysenko og Stalin eller ikke eller om Ingrid Nylund står på Bernkonvensjonens grunn eller ikke. Det vet hun vel knapt nok sjøl, og det samme kan det være.

Det beste som kan sies om henne i denne forbindelse er at hun er falt blant ulver i tillegg til alt annet hun er falt blant i sin karriere som stortingsrepresentant for Det Røde Kongelige Norske Arbeiderparti i Hedmark. Et lam skal en ulveflokk ha. Når man ikke har en russer, får man bruke Ingrid Nylund.

God helg.
BALDER

NATIONEN

Torsdag 25. august 1988

«Speciesister» — ikke «spesialister», selv om vi er det og!

Østlendingen offentliggjorde den 24. august et innlegg av undertegnede med tittelen «Repriser i klappjakt på ulven». I forbindelse med forskjellige beskrivelser av rovdyrforfølgelse og nordmenns behandling av dyr som har vært framme i naturverndebatten, siterte jeg avslutningsvis noen setninger av den kjente legen Bertholt Grünfeld. Her var ordet «speciesist» inkludert, noe Østlendingen hadde klart å trykke som «spesialister». At vi er spesialister på å forfølge bl.a. rovdyr, er forøvrigt velkjent. Ordet «speciesist» betyr imidlertid noe helt annet. Det er en fororskning av det engelske ordet species, som betyr art. Siden det ikke går an å oversette dette til «artist» — da er vi nemlig med en gang inne i sirkus- eller kunstnerterminologien (!) — har man valgt å fornorske det på måten bl.a. Grünfeld har gjort. Ordet «artssjåvinist» er selvsagt en mulig variant.

Propos vår behandling av dyr: I Aftenpostens morgenutgave samme dag har professor i kriminologi ved Universitetet i Oslo, Nils Christie, noen kommentarer i forbindelse med drapet på de fire skytterne utenfor Farsun sist lørdag. Under overskriften «Våpen kan bli symbol på makt» påpeker Christie at tilsynelatende umotivert vold kan bli resultatet når mennesker med våpen mister selvkontrollen og har et fremmedgjort forhold til liv. — Våre medmennesker står oss så fjernt at vi oppfatter dem som annerledes vesener, vesener bortenfor oss, understreker kriminologi-professoren, og som en sammenligning bruker han menneskets oppfattelse av ulike dyr. «Skadedyrene uttrykker vi gjerne, nyttedyrene beholder vi så lenge vi har bruk for dem, og kjæledyrene gjør vi hva som helst for. De har alle sammen et liv, men de verdsettes forskjellig. Bevisst, men også ubevisst, får menneskers liv forskjellig verdi», poengterer Christie.

Viktige ord i et land der disse anliggender representerer alvorlige problemer!

Viggo Ree

Østlendingen
LØRDAG 27. AUGUST 1988

Rovdyrplageren

Høyre finner grunn til å klargjøre sitt synspunkt i den verserende rovdyrdebatt etterat det ble skutt en ulv i Engerdal i sommer. Høyre kan ikke se noen god løsning som går kombinasjon store rovdyr og husdyrhold. Heller ikke rovdyr og utmarksendring da det her er snakk om å forbruke felles arealer. Nordøsterdalsregionen er næringssvake distrikter som er henvisst til i stor grad å leve med husdyrhold som hovednæring. Fjellet/utmarka er nødvendige beiteressurser som fortsatt gir det nødvendige livsgrunnlag for småfeet i sommerhalvåret.

Det er derfor nødvendig og eksistensbetinget at disse ressurser fortsatt kan forvaltes og utnyttes som gjennom tidligere generasjoner som eiere og utøvere.

Ikke minst som trivselsfaktor ovenfor den del av befolkningen som fortsatt vil satse i disse distrikter, der er av helt vesentlig betydning at det kan føles trygghet både overfor mennesker og dyr.

En opplesking av en rovdyrstamme i disse distrikter vil ikke skape trivselsfaktorer for lokalbefolkningen, snarere tvert imot!

Høyre vil derfor fortsatt gå inn for å fastholde den såkalte nødvergeparagraf — som nettopp gir mulighet til å verne sin eiendom og rettigheter.

Nødvergeparagrafen må videre gis en utforming som ikke kan misforstås i aktuelle situasjoner.

Høyres Regionspolitiske utvalg
i Nord Østerdal
Harald Nordtun

Østlendingen
ONSDAG 31. AUGUST 1988

Ingrids magre valgflesk

Det er tydelig av vi nærmer oss et nytt valgår. Stortingsrepresentant Ingrid Nylund fra Arbeiderpartiet er allerede ute med de første spede forsøk på stemmefiske i Østlendingen 19/8-88, der hun snakker om at vi må bestemme oss om vi skal ha sau eller ulv. Hun later som om våre internasjonale forpliktelser, som hennes eget parti gikk i spissen for, er tynnere enn luft. Den fleskeskiva var tynn — ja, så gjennomskiktig at man kan lese hele Nylunds propagandaktikk tvers igjennom! Så lenge vi (etter hennes påstand) ikke hadde ulv, kunne vi stå fram på den internasjonale arena og slå oss på våre bryst i overmot over vår egen fortrefelighet som natur- og miljøvernere. Men når ulven framstår for henne som et faktum, da må vi bestemme oss for om vi vil ha den eller om vi skal la andre land bære den hele og fulle byrde med å ta vare på arten!

Å slå politisk mynt på naturens bekostning er for så vidt ikke nytt blant topp-politikerne. Men dersom valget er så radikalt som Nylund framstiller det, så er beslutningen allerede tatt, og Nylund har selv et betydelig ansvar for det valg som er gjort. Bernkonvensjonen ble vedtatt ratifisert enstemmig, og tillater bestandsreguleringer bare dersom det kan gjøres uten fare for at arten utrykkes i vedkommen-

de land.

Når Ingrid Nylund hevder at Viggo Ree har uttalt at Norge er en «barbarnasjon» overfor sin fauna, viser det seg at hun ikke er særlig våken. Den uttalelsen kommer ikke bare fra Ree. Det er en vanlig oppfatning over store deler av verden, og det bør Nylund tenke nøye over. At spanjolene driver tyrefekting er ingen unnskyldning for å utrydde generasjoner fra norsk fauna. Det er heller ingen unnskyldning for at norske saue-eiere år etter år sender 95 000 sauer ut til en sikker og pinefull død i utmarken, samme om det finnes ulv eller ikke.

Når Nylund stadig framhever at vi ikke trenger å ta vare på ulven fordi andre land har så mange flere, viser det seg hvor langt hennes solidariske holdninger strekker seg. Dersom noen få ulver er så umulig å leve sammen med i Skandinavia med sine ca. 154 800 kvadratkilometer landareal pr. ulv og 16 mennesker pr. kvadratkilometer, hvordan er det da i land som ifølge de opplysninger som foreligger bare har 51 kvadratkilometer landareal bak hver ulv og 89 mennesker pr. kvadratkilometer — og som har lavere levestandard for mennesker og slett ikke de samme bestander av naturlige byttedyr for ulven?

Har Nylund tenkt over at dersom de andre europeiske land som fortsatt har ulv, reduserer sine bestander til samme ulvetetthet pr. arealenhet som man nå finner på den skandinaviske halvøy, så vil den samlede europeiske ulvbestanden antakelig telle i underkant av 50 individer!

Er det ikke en mer solidarisk tankegang at også vi tar vare på noen få ulver, slik at andre land med langt større problemer heller kan får redusere sine bestander uten den samme fare for utryddelse av arten? Eller kanskje det er slik at solidarisk og sosialistisk tankegang er motsatte begreper, — at Nylunds sosialistiske tankegang flytter alle goder i en retning og alle byrder i den motsatte?

Hva har for øvrig Ingrid Nylund gjort for å tilrettelegge og framskynde løsninger som gjør at bygdefolk kan leve og virke, samtidig som vi beholder en siste rest av vår fauna intakt? Hun har sittet i bra posisjoner for slik virke både som leder for Bonde- og Småbrukarlag, og nå som stortingspolitiker. For litt siden fikk hun spørsmål fra Bjarne Enger om enkelte konkrete saker, som hun enda ikke har svart på. Det kunne være interessant å sett hennes forklaringer!

Ingrid Nylunds politikk er vel egentlig ganske typisk for enkelte menneskers holdninger. Man lar humla suse i påvente av at «ulven» skal dukke opp. Så hektet man «børsa av veggen» og forsøker å true staten til å gi seg et bedre brød. Dersom dyr har hatt like litte tilpasningsevne som det bildet Nylund tegner av norsk utkantbefolkning, da er jeg redd for at verdens fauna hadde vært meget tynn. Men like lite som ville dyr har klart å tilpasse seg presset fra kuler og krutt, like lite tåler politiske blødmere presset fra sunn fornuft!

**Jon Opheim,
Øyer**

Tre sauer tatt av hund i Trysil

TRYSIL: To saueiere har mistet tre sauer ved Midtskogberget i Trysil. — Det var typiske hundeskader på dyrene, opplyser rovdrykkskonsulent Petter Wabakken ved fylkesmannens miljøavdeling.

Skadene ble oppdaget ved helga. Wabakken undersøkte

skadene fredag sammen med Erling Maartmann, også han fra miljøavdelingen, og begge kom fram til hundeskader.

Det var to lam og et søye som var skadd. Det ene lammet og søya måtte avlives på grunn av skadene.

Disse hundeskadene er midt i et område der det tidligere er utbetalt ulveskader.

Trysil Sau- og Geitavslag rapporterte lerdag til Wabakken, at det er oppdaget en hundecier på leting etter to hunder i det aktuelle området. Disse hundene har vært løse i flere dager akkurat i det området der saueene er skadd.

Høyre og rovdyrforvaltningen

I Østlendingen 31.8.1988 er Høyres distriktspolitiske utvalg for Nord-Østerdal ute og tilkjennegir visse synspunkter på rovdyrforvaltningen. Distriktutvalget snakker om «en oppelsking av rovdyrstammer». Det gir grunn til å spørre om utvalget er oppmerksom på følgende:

I 1981 ble bjørnebestanden i Hedmark oppgitt til å telle minimum 50 individer (Ivar Mysterud, Østlendingen 2.7.1981). I 1984 ble bestanden oppgitt til 29 — 35 dyr (Viltrapport nr. 34 fra Direktoratet for naturforvaltning). I 1986 var det kontakt med bare 6 — 12 dyr (Rovvilt-rapport nr. 2 fra DN).

Den norske ulvebestanden ble både i 1969 og 1979 anslått til fem — ti individer (Viltrapport nr. 34 fra DN). Sist vinter (1987/88) var den skandinaviske ulvebestand på seks — sju individer (rapport fra DN og Svensk Naturvårdsværk).

Jervebestanden i Snøhettaområdet, hvorfra Hedmark får inn enkelte streifdyr, ble i 1981 registrert til 15 — 16 dyr (Viltrapport nr. 19 fra DN). Sist vinter ble det bare registrert fem dyr i området (E. Røskaft fra Økoforsk, i Gudbrandsdølen og Lillehammer Tilskuer 15.4.1988).

Saken dreier seg ikke om «en oppelsking av rovdyrstammer», men at vi skal ivareta de siste forekomster av enkelte dyrearter i norsk fauna, og gi disse livsmulighet så ikke artene forsvinner med den verdi og ressurs som enhver dyreart er for kommende generasjoner.

Jaktretten på de store rovdyrerene er i prinsippet knyttet til grunneierretten. Formannen for det rådgivende utvalg i Direkto-

ratet for naturforvaltning har uttalt at man ikke vil legge opp til en kommersiell utnyttelse av jakten på disse artene, og det legges nå opp til en lisensjakt uavhengig av grunneierretten. Til tross for at man i Norge har sett eksempler på at det drives statslønnet rovdyrjakt av utvalgte personer, betaler hvert år en del nordmenn kr 30 000,- og mer for å få jakte på de samme dyreartene i utlandet.

Jeg har ikke registrert at Høyre har reagert på noe av dette. Et nærliggende spørsmål blir da om ikke Høyre er interessert i å utnytte et eventuelt jaktbart overskudd av disse viltartene til beste for ressursvake utkantstrøk — på linje med jakten på andre viltarter, men heller vil styrke inntrykket av at disse dyrene ikke har egenverdi og kun er til skade? At Høyre ser ut til å støtte en «nødvergeret» som lett kan bli tolket slik at hvem som helst og hvor som helst, kan drive regulær jakt på totalfredede dyrearter, gjør spørsmålet aktuelt.

Helt siden viltloven av 1981 ble enstemmig vedtatt har det vært klart for alle våkne politikere at vi også i fremtiden skulle ha enkelte forekomster av store rovdyr i norske utmarker, og at det vil måtte medføre visse lokale tilpasninger innen jordbruksnæringen. Alle politikere vet også at det er en mikroskopisk andel av norske jordbrukere som er berørt av skader fra disse dyra, og at deres fortjeneste i alt vesentlig består av overføringsmidler fra staten. Disse blant annet burde kunne anvendes slik at de tjente som styringsmiddel i lokale produksjonstilpasninger, uten nevneverdig økte utgifter for staten og uten vesentlig tap av arbeidsplasser.

Et naturlig spørsmål blir hvilke initiativ Høyre har tatt i løpet av disse vel sju årene, for å tilrettelegge tilpasninger som kan bidra til å oppfylle et enstemmig stortingsvedtak. Langt mer interessant ville det ha vært om Høyre hadde tilkjennegitt sitt prinsipielle syn på hvordan dette, lokalt sett, så viktige samfunnsproblemer burde kunne løses i pakt med 80% av befolkningens ønsker (se rapport nr. 5/1987 fra Institutt for skogøkonomi). Dette er ikke bare et spørsmål om rovdyr i Hedmark, men et prinsipielt spørsmål om Høyres vilje til å ta vare på de elementer som naturlig hører hjemme i vårt livsmiljø, og som kan få uforutsett stor betydning for fremtidige generasjoner!

Paul Granberg.

Østlendingen

FREDAG 9. SEPTEMBER 1988

Bernkonvensjonen

En nyhetsmelding utarbeidet av en lokal radioreporter i NRK—Elverum basert på et intervju han gjorde med undertegnede i Gammeldalen, Tynset, 16.8. førte til en rekke leserinnlegg om tolkningen av Bernkonvensjonen (Erik Solheim, Nationen, 25.8., Viggo Ree, Østlendingen, 24.8., Nationen 31.8. og Bjarne Enger, Østlendingen, 27.8). Jeg vil gjerne presisere følgende:

Ulven er en del av norsk fauna. Viltloven er forvaltningsredskapet for å ta vare på vårt naturlige, norske dyreliv. Det er derfor uomtvistelig at Norge har et ansvar for å forvalte ulven som del av norsk fauna.

Norge har også ratifisert Bernkonvensjonen, og vår nye viltlov er tilpasset innholdet i denne nye avtalen. Bernkonvensjonen er en internasjonal samarbeidsavtale med en ideell målsetting. Bernkonvensjonens målsetting er at det også i Norge skal finnes en levedyktig ulvebestand. Svakheten med formuleringene i konvensjonen er at det ikke presiseres hva den forstås med «levedyktig bestand».

Det jeg forsøkte å forklare i intervjuet var at norske myndigheter har tatt forbehold når det gjelder Bernkonvensjonen. Det er ikke tatt forbehold i den forstand at enkeltarter er strøket av listen over fredede og truede arter. Alle arter som står på den opprinnelige listen er tatt med i den norske ratifikasjonen. Derimot er det tatt forbehold når det gjelder forvaltningen av enkelte arter på listen. Norske myndig-

heter tok forbehold både ved undertegningen i 1979 og ratifiseringen i Stortinget i 1986. Det ble presisert at rovdyrforvaltningen må tilpasses de spesielle norske forhold. Utgangspunktet for formuleringen «spesielle norske forhold» er naturligvis den aktive utnyttning av utmarksområdene med blant annet omfattende tamreindrift og småfehold som fremdeles finner sted hos oss. Dette må tolkes som at ulven kan forvaltes ut fra «spesielle norske forhold» selv etter at Bernkonvensjonen er ratifisert. Vedkommende radioreporter utarbeidet i sin dagsnytt-melding noen kommentarer som ikke reflekterte min tolkning av Bernkonvensjonen. Enten forsto ikke vedkommende hva jeg mente, eller så syntes han det var for lite krutt i det jeg sa. Det får så være.

Et annet interessant element i Bernkonvensjonen er at den legger opp til internasjonalt samarbeid. Dersom et land kan oppfylle konvensjonens målsetting bedre ved å samarbeide med naboland, så bør dette tilstrebes. I dette perspektiv mener jeg det er riktig å se Norge, Sverige og Finland under ett. Det bør være noe av et straksmål for forvaltningen å stimulere disse tre land til et forpliktende samarbeid for å bevare den felles levedyktige ulvebestanden i Fennoskandia. Det har nå brutt ut rabies i Finland, så dette arbeidet haster det med.

Ivar Mysterud

ØSTLENDINGEN

TIRSDAG 13. SEPTEMBER 1988

Mysterud angriper NRK-reporter

I et innlegg i Østlendingen 13.9. serverer landbruksforskeren Ivar Mysterud en framstilling av sitt utspill vedrørende Bern-konvensjonen, der en reporter tilknyttet NRK—Hedmark blir gjort ansvarlig for feiltolkning i denne forbindelse. Nå er ikke dette første gang Mysterud forsøker å legge skylda på journalisten når fakta skal fram i lyset. Unnavridning, avsporing eller å la være å svare på konkrete spørsmål har i årevis vært varemerker for vedkommende når hans underfundige foretak blir avdekket.

Mysterud skriver i sitt innlegg: «En nyhetsmelding utarbeidet av en lokal radioreporter i NRK-Elverum basert på et intervju han gjorde med undertegnede i Gammeldalen, Tynset, 16.8. førte til en rekke leserinnlegg om tolkningen av Bern-konvensjonen». Dette er ikke riktig. Sannheten er at dette innlegget i Hedmarksradioen 17.8. ved 07.15-tiden var et intervju med Mysterud. Denne reportasjen ble også sendt i P1 ved 08.50-tiden samme dag. Det er stor forskjell på et intervju og en nyhetsmelding. En nyhetsmelding blir utarbeidet i redaksjonen, og presentert av en oppleser i studio. I radioinnslaget den 17.8. runget Mysteruds egen stemme ut over eteren. Disse uttalelsene og øvrige momenter vedrørende Bern-konvensjonen i denne reportasjen førte imidlertid ikke bare til en rekke leserinnlegg i avisene, men de avstedkom like etterpå noen krystallklare kommentarer fra ledelsen i Miljøverndepartementet i en nyhetssending i NRK. Her ble det slått fast at Mysteruds utsagn var en klar feiltolkning av Bern-konvensjonen. Landbruksforskeren unnlater selvfølgelig å minne leserne om akkurat denne delen av saken i sitt siste innlegg.

Vår statsminister, som selv tok initiativet til Bern-konvensjonen da hun var miljøvernminister, har oppnådd betydelig internasjonal oppmerksomhet for sin ledelse av «Verdenskommisjo-

nen for miljø og utvikling». Man må derfor gå ut ifra at Miljøverndepartementets representanter er kompetente til å uttale seg om de juridiske sidene av Bern-konvensjonen. Nok en gang ser vi et eksempel på at Mysterud beveger seg ut i et fagfelt han ikke behersker. Landbruksforskerens bombastiske påstander om tolkningen av Bern-konvensjonen burde få han til å innse at han ikke er jurist!

«Send ulven til Finland»

Dette er ikke Mysteruds første utspill i denne forbindelse. I fjor lanserte en seks-mannskomite innunder Nordiske Bondereorganisasjoners Centralråd et forslag til framtidig løsning av rovdyrforvaltningen i Fennoskandia. Komiteens sekretær er Morten Muus Falck (tidligere Morten Kolstad), mens Ivar Mysterud er gruppens fagbiologiske rådgiver. Østlendingen presenterte planene i sin utgave 7.11.1987 under hovedoverskriften «Send ulven til Finland». Oppslaget ble ledsaget av et fotografi med følgende billedtekst: «Ulven vekk: Det skal være plass til både sau og ulv i Norden, men på Finnskogene skal det bare være sau. Ulven kan bli plassert i Finland, antyder Morten Muus Falck, som er med og utreder spørsmålet». I Vårt land vil Norges Bondelag lansere disse forslagene, som senere skal presenteres i Nordisk Ministerråd. Hedmarksradioens reporter kom i sin reportasje den 17.8. også inn på nettopp disse planene om å begrense ulvens nordiske utbredelse til Finland. Bondelagets formann, Kåre Syrstad, som også ble intervjuet i dette innslaget, støttet naturlig nok fullt opp om denne bevisste feiltolkningen av Bern-konvensjonen. Klappjakten på ulven i Norge foregår tydeligvis på de forskjelligste plan, og med de mest utspkulerte metoder.

En forutsetning for å lykkes i et planmessig og systematisk arbeid, enten man er vitenskapsmann eller kunstner, er at virksomheten bygger på ærlighet og åpenhet. Mysterud lanserer i sitt manipulerende innlegg i Østlendingen 13.9. to muligheter for feiltokningen av Bern-konven-

sjonen, og begge går på at NRK-reporteren har tatt feil! En som tar initiativet til debatt bør i det minste være åpen for selv å ta ansvar for egne uttalelser og gjæringer — og ikke skyldte på andre!

Viggo Ree

ØSTLENDINGEN

TORS DAG 22. SEPTEMBER 1988

Bernkonvensjonen

Norsk rovdyr-rabulist nr. 1, billedkunstneren Viggo Ree, har i Østlendingen 22. september, et nytt innlegg «Mysterud angriper NRK-reporter» om min tolkning av Bernkonvensjonen.

Jeg har allerede presisert min tolkning av konvensjonen i Østlendingen 13. september, og finner det nødvendig med gjentakelse. Tolkningen står nå på trykk, slik at den kan analyseres og kommenteres av alle som måtte være interessert. Hvis juridiske eksperter i Miljødepartementet eller andre påviser at min tolkning er feil, har jeg problem med å ta det til etterretning og innrømme min tolkning er feil, har jeg intet problem med å ta det til etterretning og innrømme min manglende kompetanse. Ingen behøver å gjøre meg oppmerksom på at jeg ikke er jurist. Det er et faktum. Jeg forbeholder meg likevel retten til, slik herr Ree og andre gjør, å ha en mening om Bernkonvensjonen. Jeg har tidligere (Østlendingen 23. og 24. august) karakterisert herr Rees debatt-teknikk. Da det ikke har kommet til noe nytt, finner jeg det nødvendig å gjenta også det her.

Ivar Mysterud

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 24. SEPTEMBER 1988

ULVEJAKT. I en Interpellasjon til miljøvernministeren påpeker Ingrid Ny-lund (a) at en liten ulvestamme i løpet av 80-årene har påført husdyrholdet i visse strøk av landet betydelig skade. — Vil Regjeringen foreslå lovendringer for å tillate jakt på skadeulv, spør hun.

Stemmen
Onsdag 30. november 1988
Morgen

Glimt fra avisspaltene des. 1987 - nov. 1988 med bl.a. rovdyrplaner, seminar om rovdyr og sau/ulv-utvalg

(forts. fra nr. 4-87)

TORS DAG 10. DESEMBER 1987

Ulven i norsk natur

I Østlendingen den 18. november 1987 kommer Viggo Ree nok en gang med kommentarer om våre holdninger til rovdyrforvaltningen. Her er vårt siste svar om ulv og andre rovdyr i denne omgang.

Vi vil gjenta at vår grunnholdning og landbrukets syn på rovdyrforvaltningen er at de store rovdyrene har sin rettmessige plass i vår fauna. Dette betyr at vi må finne fram til fornuftige og formålstjenlige samarbeidsløsninger mellom miljøvern og ulik næringsvirksomhet i utmark. Derfor snakker vi om flerbruk og nordisk samarbeid, og derfor har vi forsøkt å fremme nye synspunkter rundt de prinsipielle sidene ved forvaltningen.

Når det gjelder ulven er vi for vår del selvfølgelig ikke motstandere av at denne arten formerer seg på norsk jord. Det vi har uttalt oss om er at vi i dag ikke finner å kunne anbefale at ulvestammen formerer seg opp til en levedyktig bestand (ca. 50 — 100 individer) med den allsidige utmarksbruken vi har i Norge.

**Morten Muus Falck
Ivar Mysterud**

Rovdyrene tilhører vår fauna

I Østlendingen den 1. desember 1987 kommer Paul Granberg nok en gang med et angrep på vårt og landbrukets engasjement i rovdyrforvaltningen. De fleste som følger med i den etter hvert nok så langvarige føljetongen har vel nå gjort seg opp en mening om Granbergs arbeidsstil. Ikke nok med at han angriper oss, de fleste som har andre synspunkter enn han selv får sin pålitelighet trukket i tvil eller blir avsatt fra sine stillinger i avisinnlegg eller gjennom brev til myndighetene.

Et framtreddende trekk ved Granbergs innlegg er at de i stor grad er basert på tilfeldige sitater hentet fra ulike reportasjer og intervjuer med oss i dagspressen. Sjelden bruker han avisinnlegg eller fagartikler vi selv har skrevet som grunnlag for sine påstander. Hvorfor Granberg har valgt denne debattformen behøver neppe noen kommentar. Det er naturligvis lettere å skape misforståelser og så tvil når frie journalistiske formuleringer er utgangspunktet.

Vår grunnholdning og landbrukets syn på rovdyrforvaltningen er at de store rovdyrene har sin rettmessige plass i vår fauna. Dette betyr at vi må finne fram til fornuftige og formålstjenlige samarbeidsløsninger mellom miljøvern og ulik næringsvirksomhet i utmark. Derfor snakker vi om flerbruk og nordisk samarbeid, og derfor har vi forsøkt å fremme nye synspunkter rundt de prinsipielle sidene ved forvaltningen. At Granberg ikke liker våre synspunkter har vi oppfattet.

**Morten Muus Falck,
Ivar Mysterud**

ØSTLENDINGEN

FRIDAG 11. DESEMBER 1987

ØSTLENDINGEN

Professor Nils Chr. Stenseth krever strenge kriterier for felling av rovdyr i Norge. (Foto Asgeir Valldal)

NYE REGLER SKAL REDDE ROVDYRA

Bestanden av bjørn i norske skoger og villmarker har trolig vært ganske stabil de siste 20 år. Det er også grunn til å tro at våre tre største jervestammer vil overleve. Ulvbestandene i grense-traktene mellom Hedmark og Värmland kan komme til å dø ut, men kan også vokse til en betydelig stamme.

Av HALVARD C. HÅNSSEN

Professor Nils Chr. Stenseth ved Biologisk institutt i Oslo legger i dag fram et forslag om at det

ikke skal gis fellingstilltelse for store rovdyr dersom det er så mye som fem prosent sannsynlighet for at bestanden vil bli redusert i løpet av 20 år.

— Sammen med Harald Steen

har jeg utarbeidet en matematisk modell som kan gi dem som forvalter våre store rovdyr noen holdepunkter for hvordan en stamme vil utvikle seg, sier Stenseth til Dagbladet. Rapporten

skal i dag legges fram for Direktoratet for Naturforvaltning i forbindelse med landsplanen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge.

«Synslng og mening»

Norsk rovdyrdebatt har i lang tid vært altfor sterkt preget av synspunkter og meninger fra ulike hold. Det gjelder så vel naturvernere som landbruksinteresser. Det vi trenger er mer kunnskaper og dermed grunnlag for å si noe riktig om hva som vil skje dersom det blir gitt 'n fellingstillatelse for fells. ulv.

Stenseth og Steen har utarbeidet en forvaltningsmodell med svært strenge kriterier for å gi fellingstillatelse. Blant annet fordi forskerne fremdeles vet så lite om rovdyrbestandene mener de det bør være strenge kriterier.

— Vi må ikke gå inn og skyte rovdyr på et sviktende datagrunnlag. Det kan få katastrofale effekter.

Reproduksjon

Modellen de to forskerne har utarbeidet bygger på to hovedpilarer. Dødelighet blant dyra, og deres evne til reproduksjon. Her er det klart at reproduksjonen er nok så utslagsgivende for livens mulighet til å overleve.

FREDAG 11. DESEMBER 1987

ØSTLENDINGEN

Rovdyrplan uten sikringssoner

Trondheim (NTB): Direktoratet for naturforvaltning (DN) har gitt opp planen om å opprette så-

kalte sikringssoner der rovdyrerne bjørn, jerv og ulv skal ha et sterkere vern enn ellers i landet.

Det er heller ikke lenger aktuelt å innføre lisensjakt for å hindre at rovdyrstammene blir mer tallrike enn det som anses akseptabelt i de enkelte deler av landet.

Landsplanen for forvaltning av bjørn, ulv og jerv ble torsdag behandlet av direktoratets rådgivende kontaktvalg, der det er representanter både for landbruksinteresser og miljøvernorganisasjoner.

Enighet

Lederen for kontaktutvalget, ordfører Per N. Hagen, opplyser til NTB at utvalget har samlet seg om en felles anbefaling av landsplanen.

Per N. Hagen sier at utvalget har sluttet seg til hovedtrekkene i forslaget fra DN. Han karakteriserer planen som balansert, og sier at den ivaretar hensynet til de truede artene samtidig som den tar sikte på å forebygge og be-

grense skader på beitedyr og tamrein.

Per N. Hagen sier at det etter utvalgets mening er behov for økte bevilgninger på 6-7 millioner kroner årlig til forskning, kartlegging av bestandene og erstatninger for tap og ulemper.

Hovedtanken forkastet

Per N. Hagen bekrefter at landsplanen i sin nåværende form ikke inneholder forslag

om sikringssoner, og at lisensjakt er lite aktuelt med den nåværende størrelse på bestandene av bjørn, jerv og ulv.

Sikringssoner og lisensjakt var to av hovedpunktene i det forslag til rovdyrplan som en arbeidsgruppe laget for direktoratet, og som ble sendt ut på høring. Begge forslagene møtte sterk motstand i de uttalelser som kom inn til direktoratet.

Ga opp rovdyrplan med sikringssoner

Trondheim (NTB): Direktoratet for naturforvaltning (DN) har gitt opp planen om å opprette såkalte sikringssoner der rovdirene bjørn, jerv og ulv skal ha et sterkere vern enn ellers i landet. Det er heller ikke lenger aktuelt å innføre lisensjakt for å hindre at rovdyrstammene blir mer tallrike enn det som anses akseptabelt i de enkelte deler av landet.

Landsplanen for forvaltning av bjørn, ulv og jerv ble torsdag behandlet av direktoratets rådgivende kontaktutvalg, der det er representanter både for landbruksinteresser og miljøvernorganisasjoner.

Lederen for kontaktutvalget, ordfører Per N. Hagen, opplyser til NTB at utvalget har samlet seg om en felles anbefaling av landsplanen.

Per N. Hagen sier at utvalget har sluttet seg til hovedtrekkene i forslaget fra DN. Han karakteriserer planen som balansert, og sier at den ivaretar hensynet til de truede artene samtidig som den tar sikte på å forebygge og begrense skader på beitedyr og tamrein.

Per N. Hagen sier at det etter utvalgets mening er behov for økte bevilgninger på 6-7 millioner kroner årlig til forskning, kartlegging av bestandene og registrering for tap og ulemper.

Per N. Hagen bekrefter at landsplanen i sin nåværende form ikke inneholder forslag om sikringssoner, og at lisensjakt er lite aktuelt med den nåværende størrelse på bestandene av bjørn, jerv og ulv.

Rovdyr bevares der de nå lever

Det blir neppe store praktiske endringer i myndighetenes forvaltning av ulven. Selv om betegnelsen sikringssoner er droppet, har direktoratet likevel beholdt mye av det som opprinnelig var en hovedtanke i arbeidet med landsplanen for forvaltning av de store rovdirene. Direktoratet mener at hver av de store rovdyrartene bør ha minst ett område med levedyktige stammer. I hovedsak tar DN sikte på å bevare levedyktige bestander i de områder der bjørn, jerv og ulv lever i dag, melder NTB.

Direktoratet vil tillate jakt for å begrense rovdyrskader og for å hindre at rovdirene får spre seg til deler av landet der det kan bli særlig store konflikter med næringsinteressene.

For jerv antyder DN at hijakt kan bli aktuelt. Ellers foreslår Direktoratet såkalt lisensjakt for å begrense økningen i levedyktige bestander av bjørn og jerv. Det

er pr. i dag uvisst om slike levedyktige bestander finnes i Norge.

Levedyktig

En nyhet i rovdyrplanen er at den inneholder en definisjon på hva som skal anses for å være en levedyktig rovdyrbestand.

Ifølge Direktoratets forslag skal en stamme av bjørn, jerv og ulv betraktes som levedyktig dersom det er minst 85 prosent sannsynlighet for at bestanden innen et leveområde er like stor eller større om 20 år. Denne definisjonen knyttes til en modell som skal gjøre det mulig å beregne sannsynligheten for levedyktighet, blant annet på grunnlag av antall hunddyr i bestanden.

Tøyelig begrep

Landsplanen viser at «levedyktig» er et tøyelig begrep, og at begrepet allerede er tøyd.

Forskerne som har utviklet modellen, Nils Chr. Stenseth og Harald Steen, konkluderer med at en bestand må kunne kalles levedyktig dersom det er minst 95 prosent sannsynlighet for at bestanden innen et leveområde er like stor om 20 år.

I Direktoratets forslag er presentsatsen redusert til 85 prosent. Det er grunn til å vente diskusjon om denne presentsatsen, som kan bli et nytt stort stridsspørsmål i norsk rovdyrforvaltning.

I den landsplanen som nå foreligger, har DN gått fra et tidligere forslag om å opprette såkalte sikringssoner der rovdirene skulle ha sterkere vern enn ellers i landet. Ifølge dette forslaget skulle det opprettes seks sikringssoner for bjørn, tre sikringssoner for jerv og en sikringssone for ulv. Dette opplegget inneholdt også forslag om antall dyr i hver sone, men det møtte sterk motstand da saken var ute på høring.

Direktoratet har droppet betegnelsen sikringssoner, men har likevel beholdt mye av det som opprinnelig var en hovedtanke i arbeidet med landsplanen. Dette går fram av at DN fortsatt vil hindre rovdirene i å spre seg til områder med mye beitedyr, og dessuten er villig til å akseptere større rovdyrskader i de områder av landet der det skal være levedyktige bestander av bjørn, jerv og ulv.

Vedgår usikkerhet om jakt

Trondheim (NTB): Direktoratet for naturforvaltning (DN) innremmer indrøkte at jakt på fredete rovdyr i Norge hittil har foregått uten at det har vært klart om bestandene eller beskatning, innremmesen kommer i den nye lands-

planen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv. Direktoratet hevder der at det trengs et bedre grunnlag for å vurdere artenes levedyktighet. DN skriver at ulven i Skandinavia er direkte truet, at bjørnen er en svært sjøbar

art, og at også jerven må anses som sjøbar. Direktoratet argumenterer for større økonomiske midler til forskning om rovdyrbestandene.

UVISST OM ROVDYRENE TÅLER JAKT

Trondheim (NTB): Direktoratet for naturforvaltning (DN) innrømmer indirekte at jakt på fredete rovdyr i Norge hittil har foregått uten at det har vært klart om bestandene tåler beskatning. Innrømmelsen kommer i den nye landsplanen for

DN skriver at ulven i Skandinavia er direkte truet, at bjørnen er en svært sårbar art, og at også jerven må anses som sårbar.

— Våre biologiske kunnskaper om bjørn, jerv og ulv stammer nesten utelukkende fra forskningsarbeider fra andre typer leveområder og bestandsforhold enn de man har i Norge. Ved forvaltning

av truede og sårbare rovviltarter under så marginale bestandsforhold som man her vil ha, er dette på langt nær tilfredsstillende, skriver DN i landsplanen.

Direktoratet argumenterer for større økonomiske midler til forskning om rovdyrbestandene.

— Vi mangler i dag en rekke grunnleggende data omkring are-

forvaltning av bjørn, jerv og ulv. Direktoratet hevder der at det trengs et bedre grunnlag for å vurdere artenes levedyktighet.

albruk og arealkrav, valg av byttedyr, sosial atferd, dødelighet, reproduksjon og vandringer. En forsvarelig forvaltning av små bestander krever større kunnskaper for å

vurdere bestandenes levedyktighet og iverksette de riktige tiltak for å begrense konfliktene, skriver direktoratet.

Landsplan om rovdryfredning

Til å le av

Bjarne Fjeldseth, formann i Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening, gapskrattet da vi leste fra meldinga om «Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv, og ulv» - for ham. Finnes det ikke noe minstemål når det gjelder det Direktoratet kan prestere, var hans kommentar.

AV
KNUT BJØRNSTAD

Viltneimndformann Magnar Nordsveen i Engerdal uttrykte i mandagens avis sterk tvil om intensjonene i utspillet fra Direktoratet for naturforvaltning, vil kunne oppfylles. Det er for mange usikkerhetsmomenter, blant annet når det gjelder bjørnbestammens størrelse, mente han. Forvirringen blir neppe mindre etter det nye 60 sideres dokumentet «Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv».

Styreformann Paul Granberg i Gausdal, styreformann i tidsskriftet «Våre rovdyr», vil overhodet ikke uttale seg om dokumentet uten å ha satt seg inn i det, mens altså Fjeldberg kostet på seg en god latter. Det var særlig definisjonene på hva som skal anses for å være en

levedyktig rovdyrbestand, som utløste latteren. Forskerne hevder at dersom det er 95 prosent sannsynlig at stammen er minst like stor om 20 år, betyr det at den er levedyktig. 85 prosent sannsynlighet holder, mener Direktoratet. Det finnes ikke et menneske som kan si om det er 95, 85 eller 30 prosent sjans for at stammen er like stor om 20 år, sier Fjeldseth, som også trekker på smilebåndet av diskusjonen om sikringssoner eller ikke. Bjørnen og ulven bryr seg ingen ting om slike soner, sier Fjeldseth.

Nå heter det også i meldingen fra Direktoratet at det pr. i dag er uvisst om det finnes levedyktige stammer i Norge. Altså en bekreftelse på at det rår mye usikkerhet omkring rovdyrproblematikken.

Så det er all grunn til å spå at rovdrydiskusjonen vil fortsette med uforminsket styrke.

Trondheim (NTB — Skjalg Fremo): Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener at hvert av rovdryene bjørn, jerv og ulv i Norge bør ha minst ett område med levedyktige stammer av disse artene. Samtidig vil Direktoratet tillate jakt for å begrense rovdryskader på husdyr og tamrein, og for å hindre at rovdryene får spre seg til deler av landet der det kan bli særlig store konflikter med næringsinteresser.

For jerv antyder DN at hijakt kan bli aktuelt. Ellers foreslår Direktoratet såkalt lisensjakt for å begrense økningen i levedyktige bestander av bjørn og jerv. Det er pr. i dag uvisst om slike levedyktige bestander finnes i Norge.

Levedyktig

En nyhet i rovdryplanen er at den inneholder en definisjon på hva som skal anses for å være en levedyktig rovdrybestand.

Ifølge Direktoratets forslag skal en stamme av bjørn, jerv og ulv betraktes som levedyktig dersom det er minst 85 prosent sannsynlighet for at bestanden innen et leveområde er like stor eller større

om 20 år. Denne definisjonen knyttes til en modell som skal gjøre det mulig å beregne sannsynligheten for levedyktighet, blant annet på grunnlag av antall hunndyr i bestanden.

Tøyelig begrep

Landsplanen viser at «levedyktig» er et tøyelig begrep, og at begrepet allerede er tøyd.

Forskerne som har utviklet modellen, Nils Chr. Stenseth og Harald Steen, konkluderer med at en bestand må kunne kalles levedyktig dersom det er minst 95 prosent sannsynlighet for at bestanden innen et leveområde er like stor om 20 år.

I Direktoratets forslag er prosentatsen redusert til 85 prosent. Det er grunn til å vente diskusjon om denne prosentatsen, som kan bli et nytt stort stridsråsmål i norsk rovdryforvaltning.

Sikringssoner

I den landsplanen som nå foreligger, har DN gått fra et tidligere forslag om å opprette såkalte sikringssoner der rovdryene skulle ha sterkere vern enn ellers i landet. Ifølge dette forslaget skulle det opprettes seks sikringssoner for bjørn, tre sikringssoner for jerv og en sikringsone for ulv.

Jaktkvoter og jakttid på bjørn og jerv

Trondheim (NTB): Direktoratet for naturforvaltning (DN) foreslår nye forskrifter som innebærer jakttid og årlige jaktkvoter på de totalfredede rovdyrene bjørn og jerv. Jakten skal ifølge forslaget foregå

Forslaget om nye forskrifter settes fram overfor Miljøverndepartementet, og er tatt inn i direktoratets «Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv».

Direktoratet har ikke foreslått lisensjakt med jakttid og jaktkvoter for ulv, men forskriftene åpner mulighet for jakt også på ulv som gjør vesentlig skade på bufe eller tamrein.

I formålsparagrafen til forskriftene heter det at formålet er å sikre levedyktige bestander av bjørn, jerv og ulv i Norge og samtidig holde skadene på bufe og tamrein på et rimelig nivå.

Fellingstillatelse på bjørn,

ved såkalt lisensjakt, det vil si at jegere eller jaktlag tildeles lisenser som gir rett til å ta ut jaktkvoten og beholde verdien av byttet.

jerv og ulv som gjør skade, skal ifølge forskriftene bare gis etter at DN har vurdert om det kan gjennomføres forebyggende tiltak for å begrense skadene på bufe og tamrein.

Forskriftene gir også adgang til at DN kan «åpne for bestandsregulering i form av lisensjakt på bjørn og jerv».

—Vilkåret for dette er at det finnes levedyktige bestander av artene i Norge. Formålet skal være å begrense faren for vesentlige skader, regulere veksten i en bestand og ekspansjon til nye områder. DN fastsetter årlig kvote for uttak, lisensjakterperi-

dens lengde og avgrensning av lisensjaktområde, heter det i forsklaget til forskrifter.

Forslaget om jakttider er ikke tatt inn i selve forskriftene, men omtales i landsplanen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv.

DN foreslår at lisensjakt på bjørn skal kunne foregå om høsten fra 1. september til 15. oktober. Ifølge forslaget skal binne som er sammen med unger være fredet også i denne perioden.

For jerv i levedyktige bestander foreslår DN lisensjakt i en periode fra 1. oktober til 15. februar.

NATIONEN

Mandag 14. desember 1987

For sjette gang, Mysterud og Muus Falck!

Ivar Mysterud og Morten Muus Falck har tydeligvis problemer med å skille sak og person. I løpet av 1987 har jeg gjennom dagspressen gjentatte ganger forsøkt å få svar på ett og samme spørsmål i tilknytning til Landbruks Utmarks-kontors alternative rovviltplanforslag vedrørende ulvens framtid i Norge. Undertegnede har således ikke bedt om Mysterud og Muus Falcks personlige mening om dette. Dere har selv tidligere i debatten presisert at dette alternative planforslag er et resultat av et gruppearbeid innen landbruksorganisasjonene, der dere har vært blant rådgiverne. Siden det dreier seg om denne truede artens framtid i vår natur, noe mange mennesker er svært opptatte av, må jeg derfor spørre - for sjette gang (!): Tiltaler landbrukskontorets planforslag — jeg gjenntar planforslag — at ulven formerer seg på norsk jord?

I Østlendingen 10.12.1987 kommer Mysterud og Muus Falck med sitt personlige syn på ulven i norsk natur, og jeg vil takke for denne oppsiktsvekkende klargjøring. Dere skriver: «Når det gjelder ulven er vi for vår del selvfølgelig ikke motstandere av at denne arten formerer seg på norsk jord». Således gjøres det klingende klart at også dere synes at ulven skal kunne reproducere seg innenfor landets grenser, og jeg vil be deres medspillere og leserne å merke seg dette! Underordnet i denne sammenheng er det at Mysterud og Muus Falck i det samme innlegget skriver at de ikke kan anbefale en levedyktig bestand av ulv i Norge, slik politikerne har vedtatt, og som nå også klart støttes av et stort flertall i det norske folk gjennom den velkjente Gallup/NOI-baserte spørreundersøkelsen (både i Hedmark og landet for øvrig). Det vikti-

ge med Mysterud og Muus Falcks støtte til formering av ulv på norsk jord, er å se dette i sammenheng med at det er over 30 år siden det har vært meldt om konkrete hifunn i Norge.

Mysterud og Muus Falcks standpunkter vedrørende en rekke andre sider i ulvespørsmålet er velkjent, da de har vist et stort engasjement for å få fram sine synspunkter gjennom pressen. Dere har også i flere sammenhenger vært svært følelsesladet opptatte av hva folk mener om deres troverdighet i disse spørsmål. En naturlig konsekvens av deres støtte til formering av ulv på norsk jord vil derfor være at dere følger opp med et tilsvarende engasjement for å sikre ulven på Finnskogen — det eneste sted med en periodevis fast forekomst av ulv i Norge (når de ikke er på svensk side) — og at man i tiden som kommer, gjennom deres gode pressekontakter, får se tilsvarende store overskrifter i avisene om denne siden ved å ha ulv i norsk natur.

Viggo Ree

En honnør og takk til Paul Granberg

Bevaringen av alle arter og deres livsmiljøer har alltid vært — og vil alltid være — et viktig saksområde innen natur- og miljøvern. Som en følge av økende problemer på dette området også i vårt land, har det vært nødvendig å styrke innsatsen. Et ledd i dette har vært dannelsen av Foreningen Våre Rovdyr.

Dette initiativet har vært gledelig, og det er også gledelig at fire landsomfattende organisasjoner, Foreningen Våre Rovdyr, Dyrenes Beskyttelse, Norges Naturvernforbund og Verdens Naturfond nå har samordnet sitt arbeid overfor myndighetene og befolkningen når det gjelder bevaringen og forvaltningen av de store rovdyrtartene.

Men ikke alle liker det som er blitt gjort. Bl.a. har vi sett at forskerne Ivar Mysterud og Morten Muus Falck har gått til voldsomme avisangrep på formannen i Foreningen Våre Rovdyr, Paul Granberg.

La meg si at disse angrepene på Granberg synes noe merkelige, ettersom han har deltatt i dette arbeidet som formann i en av fire samarbeidende organisasjoner. Det må være grunn til å spørre om de ovennevnte forskerne virkelig ikke har oppdagat at deres eget arbeid med rovviltspørsmål for Norges Bondelag/Landbrukets Utmarks kontor også er blitt møtt med massiv kritikk fra samtlige andre naturvernorganisasjoner, fra en rekke fagbiologer, og også fra ganske mange andre som arbeider med natur- og miljøvern (!).

For min egen del har jeg fulgt Ivar Mysteruds og Morten Muus Falcks arbeid med stadig større forundring gjennom de senere årene. Det gjelder ikke minst de forvaltningsplaner for store rovviltarter som de har utarbeidet for landbrukets interesseorganisasjoner, og også den «oppfølging» som de har satt i gang for å få gjennomført disse planene. Heldigvis er det sjelden at fagbiologer på en slik måte bruker sine kunnskaper i en sammenheng som så klart vil kunne gjøre norsk natur og norsk fauna fattigere! Gledelig nok har de fått en reaksjon som fortjent!

Paul Granberg har lang erfaring fra div. viltstellarbeid, og sitter kanskje først og fremst inne med omfattende kunnskaper om hjortevilt og rovvilt. Bl.a. også dette har gjort at han ble valgt til den første formann i Foreningen Våre Rovdyr, et verv han har skjøttet med stor dyktighet.

Jeg tror nok Paul Granberg i første rekke bør oppfatte den kritikk som er blitt reist mot ham fra Ivar Mysterud og Morten Muus Falck som en indirekte honnør til at han har gjort bra arbeid. Personlig vil jeg imidlertid rette en direkte honnør og takk til ham for det viktige arbeidet som han og hans forening driver!

Hans J. Engan

Rovdyrplanen må skinlegges

Trondheim (NTB): Norges Naturvernforbund krever i et brev til Direktoratet for Naturforvaltning at forslaget til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv må skinlegges, og at den nåværende ordningen må beholdes inntil videre.

Forbundet har tidligere kommentert forslaget, og fungerende generalsekretær Thor Midteng sier til NTB at når man på nytt har rettet en henvendelse til Direktoratet, har det sammenheng med en landsomfattende meningsmåling som viser at et stort flertall av Norges befolkning over 15 år ønsker å beholde bestander av store rovdyr i Norge. Flertallet er dessuten villig til å betale opptil 30 ganger så mye for å sikre rovviltbestandene som det samfunnet i dag betaler til dekning av skader på husdyr, skadedokumentasjon og forvaltningsarbeid.

Naturvernforbundet mener at undersøkelsen viser at bufe- og reinereier kan holdes helt skadesløse selv med livskraftige stammer av rovdyr.

ØSTLENDINGEN

FREDAG 18. DESEMBER 1987

Gratulerer, Morten Muus Falck og Ivar Mysterud!

Man kan bare gratulere Morten Muus Falck og Ivar Mysterud med nok et bidrag uten sak! Østlendingen 11. desember serverer de to herrer et innlegg under tittelen «Rovdyrene tilhører vår fauna», som må være noe av det mest ullne og grøtete som har vært prestert i rovvilddebatten til nå. For den som ønsker å følge med i bl.a. behandlingen av norsk naturs mest truede art, ulven, og dens overlevelsesmuligheter, begynner det etter hvert å bli temmelig uinteressant å registrere at høyt utdannede mennesker ikke klarer å stille opp i en fagdebatt (de selv har inviteret til og samtidig etterlyser både åpenhet og ærlighet i forbindelse med!) med annet enn ensidig personangrep, sleivkjefte bemerkninger og bortledning av det saken gjelder! Denne debatten dreier seg om et alternativt rovviltplanforslag som Muus Falck og Mysterud har vært med på å fremme gjennom Landbrukets Utmarks kontor, og som i korthet går ut på å fjerne en art fra norsk fauna, samt å «sikre» en av de to andre med en bestandstetthet som er mindre enn 50% av den tynneste kjente levedyktige bestand i verden!

Siste utspill fra en av de to herrer er som kjent Mysteruds kontakt med den russiske ambassaden, der han i et brev med feilinformasjon også har utpekt og angitt i første rekke formannen i Foreningen Våre Rovdyr, Paul Granberg, som «syndebukk» for kritikken av den russiske ulverapporten utgitt av landets myndigheter (senere trukket tilbake av Direktoratet for Naturforvaltning). Dette fortoner seg som ganske utrolig når man vet at bl.a. flere store organisasjoner samlet står bak de mange reaksjoner på denne «forskningsrapporten». Mysterud, som selv tok initiativet til å få denne rapporten oversatt til norsk, har ikke våget å delta i denne debatten vedrørende det faglige innholdet i publikasjonen, men har kun skreket om åpenhet og ærlighet, samt gått til et voldsomt personangrep på to norske enkeltmennesker. Det er tydeligvis ikke grenser for hvilke metoder som tas i bruk når mangelen på saklige og faglige argumenter etter hvert blir mer og mer fremtredende.

Muus Falck og Mysterud — når skal dere komme på banen for å delta i selve fagdebatten? Jeg har faktisk ikke registrert et eneste innlegg fra dere uten personangrep. Hvis jeg tar feil — kan dere gi opplysninger om et slikt innlegg?

T. Hagen

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 19. DESEMBER 1987

Finner til Finnskogene for å lære ulvesporing

AV

ROLF ARNE MOEN

HAMAR: To finner har vært på besøk på svensk og norsk side av Finnskogene for å lære sporing på ulv! Også i Finland går det nå en het ulvedebatt, og den handler om hvor mange ulver som egentlig finnes i Finland. Finnene har liten erfaring i feltarbeid med ulv, og de har derfor «gått i lære» på Finnskogene.

Det kan faktisk være «finske utvandrere» de har lært å spore på. Det er et poeng at ulvesituasjonen i Finland kan påvirke svensk-norske forhold.

— Det er ikke gjennomført systematiske sporinger på ulv i Finland, slik vi har gjort på Finnskogene. Finnene har ved anslag av ulvestammen basert seg på spormeldinger, uten at det er foretatt sporinger og undersøkelser. Det er derfor uklart hvor stor feilprosent

det er på meldingene, og det er i det hele tatt lite opplysninger om adferden til ulven i Finland, opplyser rovdyrkonsulent Petter Wabakken ved fylkesmannens miljøavdeling. Finnene som nå har sugd til seg norsk-svenske erfaringer i feltarbeid, skal følge opp ulvestammen i Vest-Finland.

Hvordan virker Finland inn på Norge og Sverige? Wabakken forklarer at nord-amerikansk forskning har vist at ulv har vandrekapasitet som tilsvarer strekningen Sovjet — Hedmark. Det vil ikke være noen avstand for en ulv å

vandre fra Vest-Finland og til Hedmark. Det er kortere enn vandringsen av Finskog-ulvene foretok til sørspeisen av Skåne.

Enkelte finske forskere mener det er opptil 300 ulver i Finland, og at minst 100 av disse oppholder seg i Vest-Finland. Er dette korrekt, vil det være rart om dette ikke virker inn på situasjonen i Sverige og Norge, mener Wabakken.

Men det er reist sterk tvil om disse anslagene er korrekte. Erik Isaksson, svensk forsker som også har jobbet på Finnskogene, har

LÆRT ULVESPORING: Finner har lært sporing på ulv på Finnskogene. De skal nå følge opp med undersøkelser i Vest-Finland om hvor stor ulvestammen der kan være. Mye ulv i Vest-Finland kan påvirke Sverige og Norge.

fattet interesse for de finske tallene. Isaksson har sporet ulv i 11 år og er den som har sporet mest ulv i Europa i vitenskapelig sammenheng, sier Wabakken.

Isaksson har vært på tre turer i Vest-Finland — uten å finne ulvespor. Derimot fant han mye spor etter hunder og gauper. Han skrev en artikkel der han satte spørsmålsteget ved de finske ulveanslagene — og dermed var debatten i gang.

— Dersom finnes egne tall for sør-vestre delen av Finland er korrekte, vil dette helt klart virke inn på Sverige og Norge. Er det så mye ulv i Finland vil den også etablere seg i Sverige. Og uansett hvilken politikk vi legger opp til her i landet, vil ulv i Sverige påvirke norske utmarksarealer, framholder Wabakken.

Sauehold og rovdyr-fanatisme

Det har de siste år pågått en diskusjon om rovdyr i massemedia, som har nådd toppen i den siste tids ulvedebatt. Som formann i et av Solers sauallslag har jeg med forundring lest den lange rekken av saklige og usaklige innlegg. Debatten har ofte berørt saueholdet, og noen innlegg har avløst en så ensidig svart-hvitt tankegang hos enkelte såkalte «naturvernere» at det er helt utrolig.

En person har endog i et intervju skjult ut saueholdere for å være faunarasister, andre snakker om artsnasisme. Dette er blitt gjort bare fordi saueholderne ikke ønsker å ha bestander av rovdyr i sine beiteområder. Mange har ikke god tatt rapporter om rovdyrskader, noen mener at saueholdere er uærlige, andre igjen forvrenger uttalelser om faktiske forhold. Enkelte av disse har med sine innlegg gjort ulven en «bjørne-tjeneste» ved å avsløre en rovdyr-fanatisme som har vakt ettertanke hos mange.

Om dette fortsetter eller ikke, vil jeg uttrykke følgende: Norsk sauehold er fremdeles en viktig næring. Den omfatter i dag ca. 2,3 millioner dyr og ca. 11000 årsverk. Produksjon av sauekjøtt er derfor ingen ubetydelig næring. Den er bl.a. svært viktig i lokalsamfunn og distrikter med spret bosetting hvor folk ofte sliter med dårlig økonomi, spesielt nå i en vanskelig tid.

Fornuftig distriktspolitikk, norsk olje og gass til tross, tilsier derfor at våre lokalsamfunn fortsatt må foredle ressurser, slik at folk ikke bare bor, men også

har rot i området. Saueholdet gir både sunt og høyverdig kjøtt til mat og ull til klær ut fra lokale grasressurser. Næringen har eldgamle tradisjoner i vårt land, passer godt selv om brukerne er eldre, og gir en rimelig økonomi dersom ikke forstyrrelsene blir for store og mange.

I alt pratet om flerbruk kan saueholdet være et eks. på lang-siktig forvaltning av det norske landskapet. Rovdyrfolket bør forstå at norske bønder verken kan eller vil gi slipp på denne økonomiske mulighet.

Tendensen til bare å forvrenge saueholdernes argumenter, skjelle ut landbruks-organisasjonene og endog henge ut forskere som forsøker å utarbeide en rovdyr-politikk gjennom et bredere samarbeide, har ikke tjent rovdyrernes sak.

De som tror de kan tvinge rovdyr på norske bønder må forstå at saueholdet fremdeles er beskyttet av nødretts-paragrafen i loven. Saueholderne kan under denne paragraf felle rovdyr uavhengig av vernebestemmelsen, så snart hans dyr trues eller drepes. Dette er en rett som står fast politisk forankret i Norge. Vi skal naturligvis ikke bare fortsatt drive med sauehold i vårt land, vi skal om mulig styrke det. Rovdyr-fanatikerne er de som skader rovdyrernes sak mest ved å skjerpe motsetningene og aktivere konflikter i utmarka. Et klima for kompromiss-løsninger ødelegges, derfor bør dere slutte med dette mens dere ennå har en rest av troverdighet i behold.

Bjarne Fjeldseth

ØSTLENDINGEN

TIRSDAG 2. FEBRUAR 1988

Gratulerer, Fjeldseth!

Etter å ha lest tidligere avisinnlegg om sau og rovdyr av Bjarne Fjeldseth, samt å ha hørt ham under flere debattmøter, var det en glede å registrere hans innlegg i Østlendingen 2. februar. Det er tydelig at Fjeldseth må ha gjennomgått en markert akademisk skolering på kort tid, for dette innlegget var så velkrevet og saklig sammenlignet med hans tidligere prestasjoner, at det virkelig smakte av universitetssus på det mest sofistikerte plan. Håper at fortsettelsen blir like bra!

Lykke til videre!

Sauinteressert

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 6. FEBRUAR 1988

ØSTLENDINGEN

TIRSDAG 9. FEBRUAR 1988

Avisinnlegg om sau og rovdyr

For noen dager siden var jeg hjemme hos en kollega som studerer biologi på Universitetet i Oslo. Han viste meg et manuskript om sauehold og rovdyrfanatisme som han hadde funnet gjenglemte i en kopimaskin. Jeg stusset noe over innholdet, men tenkte ikke mer på saken.

Da jeg leste Østlendingen her forleden, fant jeg overraskende nok det samme innlegget på trykk — signert Bjarne Fjeldseth fra Grue! Undrenes tid er sannelig ikke forbi!

Student

Østlendingens lokale herje er en kilde til stadig viderkevegelse. Riktignok er det ikke mange av debattantene som når opp på Magne-bladets høye nivå — jeg tenker da spesielt på stagordet «Sint eller gla' — tips HA», som oppått står på «Siste Si'». Norsk på heyl nivå!

Men tilbake til hjerneinleggene: en spennende «fel-

GHOSTWRITER: Bjarne Fjeldseth med påholdet penn?

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 13. FEBRUAR 1988

jetong» er brettet ut etter et innlegg av Bjarne Fjeldseth, formann i Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening. Først vekker innlegget stor begeistring hos «Sauinteressert», som konstaterer at Fjeldseths stilrene og sofistikerte språkføring vitner om en nærmest sensasjonell akademisk skolering på rekordtid. Den saueinteresserte har nemlig sammenlignet innlegget med andre fra Fjeldseths hånd.

Så følger «Student» opp, og konstaterer at undrenes tid ikke er forbi. Han har nemlig funnet manuskriptet gjenglemte i en kopimaskin på Universitetet i Oslo, og skjønner ikke hvordan det kan ha havnet i Østlendingen med Fjeldseths signatur...

God helg!

BALDER

Ulvepar med valper på Finnskogene

AV
ROLF ARNE MOEN

ELVERUM: Et ulvepar fikk sist sommer valper i det nå etter hvert så kjente ulveområdet på Finnskogene. Det er vinterspringene på dyrene som har avslørt dette, går det fram av en melding fra Anders Bjørvall, Petter Wabakken og Jan Wirtberg. Ulveparet har nå to valper.

Ledertipa som ble skutt sommeren 1985 fødte tre kull valper. Det har nå altså skjedd en ny pardannelse — og det har skjedd en yngling. Forskerne kan til

tross for en ny yngling ikke oppgi noen økning i ulvestammen. Det er i Norge og Sverige i øyeblikket seks dyr som de har oversikt over, ett av disse holder til betydelig lenger nord i Sverige.

Kjerneområdet for ulvene ligger i Nord-Värmland, men de har i vinter også gjort turer inn på norsk side i Åsnes kommune.

Allerede på første snøfallet ble det konstatert at det fantes to ulvepar, ett som var svært stasjonært og ett som gjorde lange vandringer.

Det ble til å begynne med spekulert om det her dreide seg om etablering av to par. Da burde de i så fall unngå kontakt med hverandre. Det gjorde de ikke.

Når de møttes gikk de sammen som en flokk. Jan Wirtberg, som er ansatt for å spore ulven på svensk side, kunne konstatere at det har foregått intens lek på noen åpne plasser. Sporløypene viste, når dyrene gikk sammen, at to av dyrene er betydelig lettere enn de andre. Den mest rimelige konklusjonen å trekke, er at det ene paret, som bruker et lite område, er to unglver, mens paret som bruker nok så store områder er foreldreparet. — Dermed kan man gå ut fra at det er født et kull i traktene i 1987, heter det i meldingen som de tre har sendt ut.

I tillegg til disse fire ulvene, vet forskerne om to dyr som går

hver for seg. Det ene dyret går et stykke sør-øst for de andre i Värmland, mens den sjette går i Østjämtland, der den spores av Erik Isakson.

Når det gjelder byttedyr, har de som tidligere er tatt en del elg, kalver og kuer, ikke okser. De har også tatt flere rådyr og en bever. Den nordligste ulven har vært inne i en reinsflokk som tilhører Søsje sameby og forsynt seg med dyr, men denne ulven har nå forlatt reinområdet.

Når det gjelder vaner, har sporerne i vinter oppdaget at ulvene hjemmer hele eller deler av byttedyr. Det er sagt tidligere at dette skal være sjelden oppførsel hos ulven. Det forskerne nå lurer på,

er om Värmlandsulvene har endret vaner — eller om sporerne er blitt mer oppmerksomme på et forhold som har vært vanskelig å avsløre tidligere.

Springene drives i vinter av Naturvårdsverket og länstyrelsen i Värmland i samarbeid med miljøvernavdelingen hos fylkesmannen i Hedmark. Anders Bjørvall leder rovdryrkningen i Naturvårdsverket, Jan Wirtberg sporer på svensk side, og Petter Wabakken er rovdrykksulenten ved miljøvernavdelingen som følger opp på norsk side.

Satt i stua og så ulv spise elg

VERMUNDSJØEN: Agny og Hans Sundet ved Vermundsjøen hadde en meget spesiell opplevelse søndag kveld. Da kunne de nemlig sitte i sin egen stue og se to ulver spise av en drept elg nede på Vermundsjøen, bare et par hundre meter fra stuevinduet.

AV
SVERRE VIGGEN

Det var før mørkt og for lang avstand til at de kunne fotografere det hele.

— Vi satt betaite og så på det hele gjennom kikkert. Det var en ganske spesiell opplevelse, sier Agny Sundet.

Ulven har tidligere vært på farten i området akkurat ved Sundet. Blant annet har det gått hardt utover rådyrene der. Av 13 - som har vært på foring hos Sundet - er det nå bare fire igjen. De to ulvene som var på farten mandag hadde like før tatt et rådyr ikke langt fra husveggen og spist det.

— Det var ved fem-tida at de to ulvene kom vandrede tilbake i snøscootersporet over sjøen. Vi satt lenge og så på dem. De gikk fram til elgen de tidligere hadde tatt livet av, men ikke spist noe av. Den ene ulven begynte å spise, mens den andre var noe mer skeptisk og reser-

vert. Det hadde nemlig vært folk nede ved elgen tidligere, så det var sikkert det som gjorde at den ene var skeptisk.

Ulvene drepte også en elg ved Venbakken på sin rundet, og etter at de hadde spist seg ferdige på elgen ved Sundet, fortsatte vandringer ned mot Velta. Samme natta tok de et rådyr i Muslia og et like utenfor husveggen hos Anders Maliberg.

På sistnevnte sted er det også en hundegård ute på gardsplassen, men merkelig nok var det tyst hele natta i den.

Fra Maliberg gikk så ulvene over Valbyfossumbrua og fortsatte videre innover Finnskogen igjen.

Ulver i Åsnes

Jeg leser til stadighet at folk på Åsnes Finnskog ser ulver fra stuevindue sine. Da vil jeg få spørre om noe: Er folk i Åsnes blitt så snille og lovlydige, eller har ulvefanatikerne skremt vettet av dere? Eller kanskje dere ikke har geværer i huset? For hvis dere ikke har noe å skyte med, burde det vel samles inn noen kroner, så dere fikk kjøpt noen skarve «ildmørjer». Dere kan også få lånt noe å skyte med av meg. For å si som det står i visa: Der skulle vi har vøri, Karl.

Odd Wålberg.

Ulver i Åsnes

Odd Wålberg.

Takk for tilbudet. Du er også velkommen hit. Og ta gjerne n'Karl med.

Olav Peistorpet

For syvende gang, Mysterud og Muus Falck!

For snart halvannet år siden stilte undertegnede enkelte helt konkrete spørsmål vedrørende rovdryrsforvaltningen til landbruksforskerne Ivar Mysterud og Morten Kolstad (nå Morten Muus Falck). Et av spørsmålene gjaldt ulvens framtid i norsk natur i tilknytning til Landbrukets Utmarkskontors planforslag for våre store rovpattedyr. Mysterud og Muus Falck (tidligere Kolstad), som var med på å utarbeide dette planforslaget, har ennå ikke klart å gi meg et svar på denne forespørsel. Dette til tross for at spørsmålet har vært gjentatt gang på gang i dagspressen. Enten har de to herrer utelatt å svare eller så er det hele endt opp i en masse grøtete utenomsnakk. Denne manglende evnen til å svare på konkrete spørsmål er da også blitt litt av et varmerke for disse to personer, noe bl.a. pressen har merket seg i humoristiske ordelag.

Denne saken er imidlertid ikke først og fremst til latter. Den dreier seg om framtida til landets mest truede dyreart, og mange mennesker er opptatt av dette forhold. Jeg tillater meg derfor å spørre — for syvende gang (!): Tillater landbrukskontorets planforslag — jeg gjentar planforslag (ikke deres personlige mening) — at ulven formerer seg på norsk jord?

Viggo Ree

Direktoratet for Naturforvaltning:

- Alle dyr skal sikres

To av representantene fra Direktoratet som medvirket under rovdryrseminaret på Dovrefjell tidligere denne uka, direktør Helge Vikan (t.v.) og førstekonsulent Arne B. Vaag.

Av All Bergin

— Naturloven sier at alle dyr skal sikres, og det er Direktoratet for Naturforvaltning sin oppgave å arbeide med dette. Kunnskap har lært oss at hvert eneste dyr i vår natur har en funksjon, men det er mennesker som har overtatt som regulator av dyrebstanden. Dette sa blant annet førstekonsulent, Arne B. Vaag, i sitt innlegg under et omfattende rovdryrseminar på Dovrefjell denne uka. Arrangør av dette seminaret var Verdens Naturfond og Dyrenes Beskyttelse i samarbeid med Foreningen Våre Rovdyr og Norges Naturvernforbund. Pressens brød — rovdryrenes død, eller pressens rolle i rovdryrforvaltningen var temaet

for seminaret, som samlet representanter fra både aviser og NRK.

Avisens forhold til de fire store rovdryrene bjørn, jerv, ulv og gaupe sto altså i fokus, men til tross for at både naturvernforkjempere og representant fra Norsk sau- og geitallslag medvirket, kom det ikke til noen store konfrontasjoner. Interessen var imidlertid stor når det gjaldt dyretegnere. Viggo Ree, som viste forsamlingen presseoppslag i forbindelse med rovdryr.

5000 sauer

— Bare fem tusen sauer er påvist drept av rovdyr i Norge i 1987, men hva med de resterende 95 000 dyrene, som man ikke vet noen ting om? spurte Ree. Han mente videre at me-

Dyretegner, Viggo Ree, viste presseoppslag som fortalte om mange overtramp når det gjaldt artikler om rovdryrene.

nigmann likte å se rovdyr på TV-skjermen, men ville ikke ha dem i faunaen. Han angrep også generalsekretæren i Norsk sau- og geitallslag, Dagfinn Drablos, som sa at sau- og geitallslaget var flittstendig imot at ulven skulle få fotfeste i Norge. — Dette er stukk i

strid med norsk lov som sier vi skal ta vare på alle dyr, sa Ree.

Hater ikke rovdyr

Til sitt forsvar kunne Dagfinn Drablos fortelle at sau- og geitallslaget ikke hater rovdryrene, slik det har kommet

frem i en del aviser den senere tiden. — Det er grepet ut av løse luften, sa Drablos, og la vekt på viktigheten av pressis og nøyaktig journalistikk. — Men, ut fra et etisk synspunkt mener vi det ville være riktig at ulven ikke fikk fotfeste i Norge.

Kulturell verdi

— Førstekonsulent, Arne B. Vaag, framhevet også den kulturelle verdi som våre rovdyrarter innehar.

— Opplevelsesmessig har de blant annet stor verdi, og det viser seg i undersøkelser at 85 prosent av befolkningen ønsker å beholde bjørnebestanden som den er, mens 78 prosent ønsker det samme for jerv og ulv.

Rovdyrskader

Problemet dukker imidlertid opp når det gjelder skader på sau og rein. Det er viktig at vi har en god erstatningsordning, og at det drives forebyggende arbeid for å hindre rovdyrskader. Flere forskningsprosjekter er satt i gang, både når det gjelder bjørn, jerv og gaupe og resultatene av disse kan få stor innvirkning i fremtiden, sa Vaag. Direktoratet for naturfor-

valtning har ikke lagt stor vekt på informasjon i forbindelse med våre rovdyr.

— Dette kan skyldes manglende kapasitet og undervurdering av holdningen til rovdryrene blant mennesker, mente Vaag.

Informasjon

— Frykten for rovdyr er ikke stor blant folk, men en økt saklig informasjon vil bidra til å øke forståelsen for å ha de store rovdryrene i vår natur. Jeg er samtidig litt forundret over hva pressen er opptatt av i rovdryrsammenheng.

Det overordnede mål må være å sikre artenes framtid, mens den aller siste utvegen er å gi fellingstillatelse. Det er i år gitt tre fellingstillatelser i Norge, med tanke på bjørnen — to i Nord-Trøndelag og en i Hedmark.

Rovdyr-reportasjer fikk sterk kritikk

Når ei ku drept et menneske blir det en notis i avisen, men når rovdyr tar et bytte behandles det ofte som en sensasjon, og det å felle et rovdyr framstilles som en hellegjerning, mener Viggo Ree.

Pressen tegner et for negativt bilde av rovdyrene. Mange få det meste av sin informasjon om rovdyr gjennom media, og gjennom pressens behandling opprettholdes gamle myter om rovdyrene. Dermed får mange informasjon som har utspring i en tid da folk også trodde på tusser og underjordiske.

Av Kjell I. Wålberg

Dette var blant de hyppigst framsette påstandene da pressens omtale av rovdyrene og de konflikter rovdyrene skaper var tema for et eget todagers seminar på Kongsvoll.

Som eksempel ble det vist til at de hus-dyrtapene som skyldes rovdyr, til stadighet får store presseslag. Disse utgjør omkring 5.000 dyr, mens 95.000 sauer forsvinner hvert år på beite av helt andre årsaker og lider ofte en pinefull død. Disse andre langt større tapene blir nesten aldri nevnt i reportasjene, ble det framholdt av blant andre Viggo Ree, en av innlederne.

Ree viste mange eksempler på hva han mente var kritikkverdige journalistikk. For eksempel slår mange aviser opp som en sensasjon at ulv har tatt elg eller rådyr — som jo er dens vanligste bytte. Og han trakk fram avisutklipp som viste at da ei ku stanget ihjel et menneske, ble det nevnt i noen linjer i en en-spalter i avisen, mens det blir store oppslag når en eller flere sauer blir tatt. Ree hevdet for øvrig at pressens reportasje omkring rovdyrene enten var nektetne og objektive eller tegnet en ubegrunnet negativ bilde av rovdyrene. «Førvede reportasjer» som gikk i rovdyrenes favør hadde han derimot til gode å se, sa han, en påstand Norsk Sau- og Geitalags representant i panelet, generalsekretær Dagfinn Drablos, ikke var enig i.

Seminaret ble arrangert av Verdens Naturfond i Norge og

Dyrenes Beskyttelse i samarbeid med Norges Naturvernforbund og foreningen Våre Rovdyr. Blant innlede og paneledeltakerne var sjefredaktør Andreas Hagen i Østlandet, for å svare på kritikken på pressens vegne.

Hagen framholdt blant annet at han så rovdyr-konfliktene som et eksempel på at den lille manns kamp mot storsamfunnet, og fant det naturlig at pressen viet rovdyrskadene og saueeierens situasjon stor oppmerksomhet. Han mente rovdyr-reportasjer var godt stoff, og avviste antydninger om at hans avis opptrådte som talerør for særinteresser.

Hagen medga at arbeidsuhell og dårlig håndverk nok kunne ha forekommet. Her ble det replisert fra salen at det virket som om enkelte aviser og journalister til stadighet er forfulgt av slike arbeidsuhell.

Lite eller intet av nye opplysninger og synspunkter kom fram under debatten, men en kunne spore et ønske om tilnærming mellom «partene» og et bredt ønske om mer balansert presse-dekning.

«Rovdyrenes død – pressens brød»

Storparten av norsk presse driver en spekulativ grafing i skader forårsaket av våre store rovdyr. Dette var hovedbudskapet fra naturvernhold på et rovdyrseminar arrangert på Kongsvold i Oppdal denne uka. Arrangør var flere miljø- og dyrevernsorganisasjoner.

NERMORTEN KVAM

— Det foregår noen overtramp, og de skyldes dårlig journalistisk håndverk, inntrømmer sjef-

redaktør Andreas Hagen i Østlandet. Han forsvarer imidlertid at avisene tar saueeierens parti.

— Saueeieren er den lille mann. Rovdyrene, med Direktoratet for naturforvaltning i ryggen, er motstanderen. Det er derfor naturlig å ta saueeierens parti, mener Hagen.

— Vi som arbeider for å verne rovdyra opplever ofte at en tendens avisartikkel kan rasere et års arbeid, sier generalsekretær Bjørn Iuell i Verdens Naturfond. Han svarer Hagen med at noen journalister alt for

ofte er forfulgt av «uhell». Iuell får støtte av Erik Solheim, leder av Norges Naturvernforbund. Solheim oppfordrer journalistene til å kalle en spade en spade, og ikke en bulldoser, når de skriver om rovdyr og rovdyrskader.

— Det finnes en liten gruppe personer i Norge-som ønsker å rydde ut våre store rovdyr, sier Paul Granberg, leder i Foreningen Våre Rovdyr. Han anklager dem for å bruke pressa og andre fora til følgende taktikk for å la knekken på rovdyra: — de bilser opp bestandstall for

rovdyra. — de blåser opp skadene og erstatningssummene for å gjøre rovdyra dyre for samfunnet. — de spiller på dyretiske sider ved sauedrap for å påvirke opinionen. — dersom de ikke får skyte rovdyra, så truer de myndighetene med å ta skjea i egen hånd.

Generalsekretær Dagfinn Drablos i Norsk sau- og geitalags mener det er nesten like mye positiv som negativ informasjon om rovdyr i snøfellepress. Han aviser at snøfelleholdere hater rovdyra, men un-

derstrøker at sau- og geitalagsget ikke synes ulven er en nødvendig bestanddel av norsk fauna. Drablos mener ulvenpenne ved å ha en levedyktig ulvestamme blir for store for de distriktene som rammes.

Dyretegneren Viggo Ree synes det er ekstremt av saueeierne å ønske ulven ut av Norge. Han kaller standpunktet for faunarasisme. Sau- og geitalagsget vil ha ulv andre steder i verden, men ikke i Norge, forklarer Ree i en debatt som fremdeles er prega av stiele standpunkter om ulven.

Rovdyr rammet av «rasisme»

Mesteparten av det som skrives om våre rovdyr er negativt, sier dyretegner Viggo Ree — som har samlet en lang rekke eksempler. Men sammen med leder Erik Solheim i Naturvernforbundet har Ree bladd opp en av de mer positive innlegg, at rovdyr er populære — tross alt.

Norpræs — Gitte Johannessen (tekst og foto)

— Hundre tusen sauer går tapt på beite hvert år. Vi vet at mellom 3.000 og 7.000 tas av rovdyr. Hva skjer med de resterende 85.000 sauer — hvor blir de av? Det spørsmålet fokuseres det lite på. Alt konsentreres om rovdyrtapene.

Dyretegner og billedkunstner Viggo Ree har det han kaller et samvittighetsengasjement overfor rovdyrene i den norske fauna. Og ikke bare tegner han dem: Han har samlet en rekke eksempler fra norsk presse på hvordan rovdyr-problematikken omtales.

Eksemplene spenner fra et stort intervju med en stortingsrepresentant som synes at alt som heter rovdyr er verre enn Tsjernobyl, og som også kjenner til ulovlig jakt på fredede rovdyr — men uten å si fra, til en kort liten notis om en dame som ble stanget i hoi av en ku. Det stote bare for å vise proporsjonene. All som heter ulv og bjørn er nemlig godt stoff, og såkaltvisarende opp. Ulvetrykt selger godt, mener han.

— Jeg har laget min egen lov, Rees lov, som er slik: Nordmenn frykt for dyr er omvendt proporsjonal med

den regle fare. Når tok rovdyr sist mennesker i Norge? Men hvert år drepes omlrent tre nordmenn av dyr: En av veps, de to andre av huudyr.

— Når det gjelder saueue, gråter man for de 6.000 som tas av rovdyr. Det er jeg gje-

konvenasjonen som et eneste- mig Storting vedtok, hevder Ree.

Hund til ulv

Han peker på at den eneste erstatningen bøndene får for tapte huudyr, er det som angivelig er latt av fredede rovdyr. — Mye føles under teppet. Hund kan lett bli til ulv når det kommer til erstatninger. Året etter at ørne ble fredet, søkte samene om erstatning for tapte reinsdyr i et antall som ville gitt den norske ørnebestanden — både havørn og kongeørn — mat i de neste 26 år.

Han mener at hovedtyngden av avisopptalen av rovdyr går over i det ekstremt negative. Noe er saklig og nøktert, mens bare debattinnlegg tenderer til mørkelappen ekstremt positive.

Viggo Ree var en av foredragsholderne samlet på et rovdyrseminar på Kongsvold i Oppland nylig, på initiativ fra Verdens Naturfond, Dyrenes Beskyttelse, Foreningen Våre Rovdyr og Norges Naturvernforbund.

Norge har til å bevare sine rovdyr, gjennom Bern-

dyr, sa Erik Solheim, leder for Norges Naturvernforbund, og sikter til avbilder der de stolte jegere troner over død ulv og bjørn. — Men det dreier seg ikke om noen heltgjæringer, men rene feltigg med samhandautstyr. Leserne sitter igjen med et bilde av ørneslett over naturen.

Etiisk spørsmål

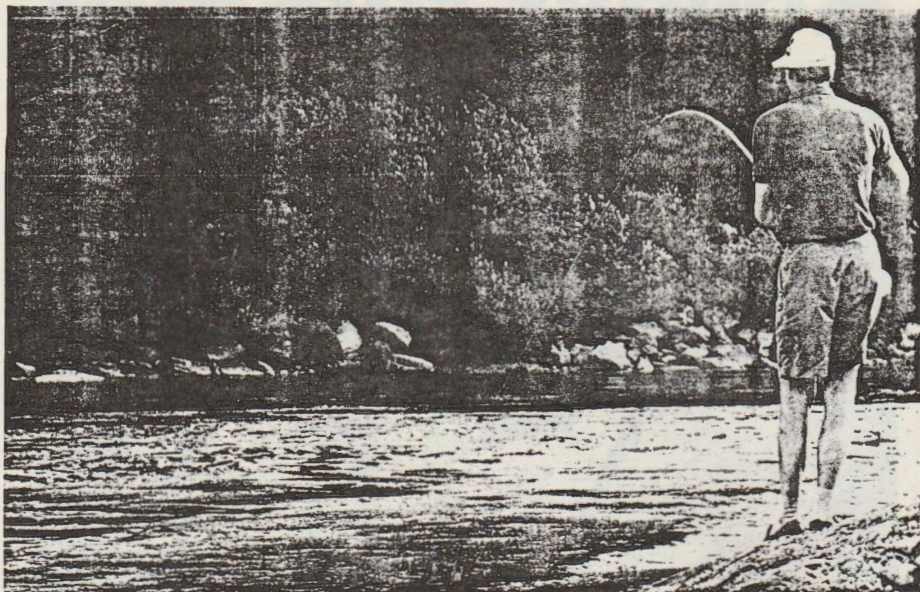
— En sau ble funnet død, og var muligens drept av bjørn. I avisen dagen etter ble det til «Rovdyr herjer i Nord-Østerland», og blodbadet som man kunne vente seg ble manet frem. Herjing, beist, blodtørstig — alt er ord som ofte tas i bruk når opptalen skal veikes, påpeker Paul Granberg. Han er formann i den to år gamle Foreningen Våre Rovdyr, en svakhunds som prøver å bekjempe usaklig informasjon.

Granberg mener at det finnes en liten gruppe personer i Norge som ønsker å bli kvitt alle rovdyr: Taktikken er slik: Bestandstall blåses opp for leitere å få adgang til felling. Skadene og erstatningene maktimeres så mye som mulig, for å vise hvor dyre rovdyr

er for samfunnet. De spiller på dyretaktiske sider ved sauedrap for å påvirke opinionen, og truer myndighetene med at man vil ta loven i egne hender om man ikke får fellingstillatelser.

— Skal vi få hevet rovdyrdebatten, må vi få laget en felles informasjonsplattform, mente førstekonsulent Arne E. Vaag i Direktoratet for Naturforvaltning, som lovet å arbeide videre med ideen om årlige rovdyrseminar der partene kan møtes. Han pekte også på den betydning rovdyrene har økologisk og ressursmessig — og hva med den etiske siden: Har vi rett til å utrydde rovdyrene en gang for alle, særlig når flertallet av det norske folk vil beholde rovdyrene?

— Problemet med forvaltningen av rovdyr, er tapene av sau og rein. Rovdyr tar 6,7 prosent av det totale tapstall, om man legger ørnes tall til grunn. Men svært få av de krav man mottok i 1987 var dokumentert, med unntak av områder som Hedmark, Snaheita og Troms. Rovdyrstatistinger er også høyere enn andre tapstatistinger for sauer som går på beite.

ROVDYR: Verken LD eller landbrukets øvrige fagorganer har kommet med positive utspill for å imøtekomme de enstemmige stortingsvedtak om rovdyr, hevder insensderen. (Arkivfoto)

Landbruksdepartementet mangler tiltak

DEBATT

Av Paul Granberg, Follebu

Den 29. mai 1981 vedtok et enstemmig storting ny vilttlov. Fra denne dagen var det klart for alle stortingspolitikere at Norge også i framtida skulle ha enkelte forekomster av våre store rovdyrarter i utmarka, og at det ville medføre visse lokale tilpassninger innen jordbruksnæringene. Det samme måtte også være tilfelle med jordbrukets næringsorganisasjoner.

Hva har så jordbrukets fagdepartement – Landbruksdepartementet, og jordbrukets fagorganisasjoner gjort i løpet av disse vel syv årene for å finne løsninger og tilrettelegge slike tilpassninger? Kort og godt ingen ting! I stedet har Norges Bondelag gått på siden av sitt kompetanseområde og laget forvaltningsplaner for rovdyr, som det nå vil fremme for Nordisk Råd. Deres planverk er klart negativt til å beholde enkelte dyrarter i norsk fauna, og er dermed ikke i samsvar med norsk lov og våre internasjonale forpliktelser i henhold til Bernkonvensjonen – som også ble vedtatt ratifisert i et enstemmig storting så sent som 13. februar 1986. Dette står i grell kontrast til Bondelagets påståtte «positive» holdninger til å bevare de store rovdyrartene i norsk fauna, og sin velvilje til miljøvern generelt.

På bakgrunn av debattene omkring forvaltningen av store rovdyr, samt internasjonale forpliktelser og lovens formål, synes det nå på tide at man tenker over hvem som i første rekke står ansvarlig for de forskjellige oppgaver og fagområder, hvem som

har gjort hva og hva som ikke er gjort.

Man hører stadig fra jordbrukere og deres organisasjoner at Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning nå må gjøre noe med «de store rovdyrbestandene og deres herjanger». Jordbrukets organer må da være klar over at disse etaters overordnede oppgave ifølge loven, er å sørge for at vår fauna beholder sin artsrikdom og produktivitet. For å oppnå det, har direktoratet delvis totalfredet våre beskjedne forekomster av store rovdyr, som for enkelte arters vedkommende er på den aller ytterste rand til utryddelse fra norsk fauna. Det er etablert erstatningsordning for skader som oppstår, og for å dempe jordbrukets nedardete jammerkonsert har direktoratet ofte sagt seg langt med å gi felingsstillatelser for fredede rovdyr. Videre har direktoratet arbeidet forvaltningsplan for de mest truede arter, som det nå fremmer for norske beslutningsorganer. Det er også i ferd med å avkle de overestimater av bestandene som Bondelagets planleggere og spesielle sympatisører har bygd opp over en årrekke.

I samarbeid med Skogøkonomisk Institutt har direktoratet undersøkt nordmenns ønsker med hensyn til å beholde de store rovdyrartene i norsk natur, og betalingsvilligheten for å oppnå det. Denne undersøkelsen viser at rundt 80 prosent av befolkningen ønsker å beholde rovdyra, og at det er vilje til å yte langt mer økonomisk til dette formål enn hva som ytes i dag. Selv om dette ikke kan sies å være nok, har miljøvernmyndighetene her gjort et grunnleggende arbeid innenfor sitt kom-

petanseområde.

Innenfor jordbruket er det i første rekke sauholdet som i enkelte områder blir berørt, i det man blottstiller sauen for rovdyrangrep i tre til fire av årets tolv måneder. Mindre enn én prosent av den norske befolkning er saueiere, og bare en brøkdel av disse er berørt av skader fra fredede rovdyr. Deres fortjeneste består i alt vesentlig av overføringsmidler

fra staten, som godt kan anvendes slik at de bl.a. tjener som styringsmiddel i distriktadiferenserte produksjonsformer. Dette viser litt av hvilken størrelsesorden dette har som samfunnsproblem. At lokale og relativt beskjedne tilpassninger av dette slag skal føre til avfolkning av hele bygdene-Norge, er et naivt og irrasjonelt argument. Det gir lite håp med hensyn til å ta vare på de elementer som na-

turlig hører hjemme i vårt livsmiljø, rent generelt.

En kan bare konstatere at verken Landbruksdepartementet eller jordbrukets øvrige fagorganer i løpet av disse syv år, har kommet med positive utspill innen sine fagområder for å imøtekomme de enstemmige stortingsvedtak. Det synes nå på tide, for i mellomtida sitter enkelte yrkesutøvere i klemme.

«Ulv og sau skal gresse sammen»

Trondheim (NTB): Miljøverndepartementet har vedtatt å oppnevne en arbeidsgruppe som skal prøve å finne løsninger på konfliktene mellom ulv og husdyrhold i Hedmark.

Professor Olav Gjærevoll skal være leder for utvalget. Både bondeorganisasjonene og naturvernorganisasjonene er invitert til å oppnevne medlemmer.

— Arbeidsgruppen bør legge fram sin rapport slik at aktuelle tiltak eventuelt kan innpasse i beitesesongen 1989, heter det i mandatet.

Olav Gjærevoll sier til NTB at oppgaven blir «å få sau og ulv til å gresse sammen». Han tilføyer at disse dyrene nødvendigvis ikke kan beite side om side, så det må finnes en eller annen løsning som ivaretar saueierens interesser uten å utrydde ulven. Han antyder gjeting eller flytting til andre beiteområder, men vil ikke komme med noen løsninger allerede før utvalget er oppnevnt.

Konflikten mellom sau og ulv i Hedmark har hittil vært umulig å løse uten å komme i strid enten med saueierens behov for å verne sine dyr, eller med Norges internasjonale forpliktelser til å verne en

av Skandinavias mest truede dyrearter.

Olav Gjærevoll er fullt oppmerksom på sin vanskelige oppgave, og ga denne spøkefulle kommentar til sin rolle.

— Når Regjeringen har et eller annet umulig problem, oppnevner de et utvalg, og ber meg være formann.

Olav Gjærevoll tilføyer at han ikke har påtatt seg oppgaven for å være snill mot Regjeringen, men fordi han tror det kan være mulig å finne løsninger som ivaretar begge partenes interesser.

Protester mot ulve-utvalg

Fire naturvernorganisasjoner protesterer mot sammensetningen av et utvalg som skal vurdere forholdet ulv-husdyr i Hedmark. Organisasjonene har fått til-

delt én felles plass i utvalget, men vil selv ha fire. — Utvalget har fått en uheldig overrepresentasjon fra landbrukssiden, mener de.

N PETTER HAUGAN

Det er Miljøverndepartementet som har satt ned arbeidsgruppen som skal vurdere forebyggende tiltak i forholdet mellom ulv og husdyrhold i Hedmark. Professor Olav Gjærevoll ved Universitetet i Trondheim skal lede arbeidsgruppen.

Gruppens oppgave er å foreslå aktuelle tiltak som kan redusere konflikten mellom ulv og husdyr. Etter planen skal de legge fram sin rapport slik at aktuelle tiltak kan settes iverk fra neste beitesesong.

Protesterer

Arbeidsgruppen skal bestå av representanter for Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet, Direktoratet for Naturforvaltning, Fylkesmannen og Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark, landbrukskontoret i Åsnes eller Grue, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og én representant for naturvernorganisasjonene.

Men nå protesterer naturvernorganisasjonene mot dette. De mener Verdens Naturfond, Foreningen våre rovdyr, Dyrenes beskyttelse og Norges Naturvernforbund må få én representant hver i utvalget. I et brev til Direktoratet for naturforvaltning skriver de at utvalget har fått en uheldig overrepresentasjon fra landbrukssiden.

LEDER: Professor Olav Gjærevoll skal lede et utvalg som skal vurdere forholdet ulv-husdyr. Men naturvernorganisasjonene mener de er for dårlig representert. (NTB-foto: Bjørn Sigurdson)

Trondheim (NTB): Miljøverndepartementet har vedtatt å oppnevne en arbeidsgruppe som skal prøve å finne løsninger på konflikten mellom ulv og husdyrhold i Hedmark. Professor Olav Gjøravoll skal være leder for utvalget. Både bondeorganisasjonene og naturvernorganisasjonene er invitert til å oppnevne medlemmer.

— Arbeidsgruppen bør legge fram sin rapport slik at aktuelle tiltak eventuelt kan innpasses i beitesongen 1989, heter det i mandatet.

Olav Gjøravoll sier til NTB at oppgaven blir «å få sau og ulv til å gresse sammen». Han tilføyer at disse dyrene nødvendigvis ikke kan bette side om side, så det må finnes en eller annen løsning som ivaretar saueierens interesser uten å utrydde ulven. Han anwyder gjeing eller flytting til andre beiteområder, men vil ikke komme med noen løsninger allerede før utvalget er oppnevnt.

Fredag 7. oktober 1988

NATIONEN

— ENTEN ULV ELLER SAU!

OSLO:— Vi er glade for at problematikken mellom ulv og sau nå skal diskuteres. Men vi vil trekke oss ut av gruppa hvis vi blir et gissel for Miljøverndepartementet, sier Bjørn Luell i Verdens Naturfond. Han er ikke fornøyd med at bare én skal representere naturvernet i gruppa, som skal ta for seg tiltak i forholdet mellom ulv og sau i Hedmark.

AV
GUNNAR ØSTMØE

Arbeidsgruppa skal foreslå og vurdere aktuelle forebyggende tiltak for om mulig å redusere konflikten mellom

ulv og husdyrhold i Hedmark. Den skal også vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

— Vi har lenge etterlyst konkrete forslag for å bedre forholdene mellom ulv og husdyr. Problematikken betyr et være eller ikke være for ulven. Men jeg mener gruppa er overrepresentert av landbruksinteresser. At naturvernorganisasjonene bare skal ha en representant reagerer vi på. Derfor har vi bedt om at vi skal ha fire; en representant fra Foreningen Våre Rovdyr, Dyrenes Beskyttelse, Norges Naturvernforbund og Verdens Naturfond. Jeg har ingen tro på at vi får alle fire, men to bør vi i hvert fall få, sier Bjørn Luell.

Han syntes også at det er positivt at det er Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet som nå går sammen om å løse problemene. Luell mener at de tidligere

har jobbet på hver sin kant.

— Ulven har angått Miljøverndepartementet og sauen Landbruksdepartementet. At disse nå samles er meget gledelig. Vi må ta konsekvensene av at ulv og sau ikke kan gå sammen. Våre tanker går i retning av å legge ned saueholdet i distrikt med sau. Alternativ sysselsetning må erstatte sauedrifta, sier Bjørn Luell. Luell mener at man med loven i hånda kan verne områder for ulv. Han mener at det må gis midler til saueholderne. Enten til å opprette andre binæringer, eller penger til å flytte dyra.

— Å gi støtte til fellesbeiter med skikkelig oppsyn, er en måte å løse problemene på. Vi må komme med alternativer til dagens ordninger. Vi må løse konflikten mellom ulv og sau. Det er positivt at noe konkret skjer, sier generalsekretær Bjørn Luell i Verdens Naturfond.

Ulveunge

født i Nord-

Värmland

AV
ROLF ARNE MOEN

ELVERUM: På forsommeren ble det født en ulveunge i den svensk-norske ulvestammen. Flokken har i sommer gått i et kjerneområde i Nord-Värmland, går det fram av en rapport som er sendt ut fra det svenske Naturvårdsverket.

Rovdyrforsker Petter Wabakken opplyser at en her vet om en valp. Den er blitt fotografert av Jan Wirtberg, som driver ulvesporingene for Naturvårdsverket. Om det er flere valper, det kan forskerne ikke si noe om, før de får fulgt ulveflokken på snøføre.

De få ulvene i Nord-Värmland har i sommer ikke drevet noen trafikk over grensa til Åsnes. For første gang på lang tid er det ikke registrert sikker ulveskade i Åsnes, og nettopp Åsnes er den kommunen som har hatt mest kontinuerlig skade på norsk side, sier Petter Wabakken. Det er også i Åsnes ulvene har vært mest, når de har vært inne på norsk side av grensa. Dette at de går stabilt i et lite område er typisk etter en yngling.

Født i Norrbotten

I den ferske ulverapporten omtales ellers en aldersundersøkelse på de tre ulvene som er drept i 1985/86 i Värmland. For objektivitetens skyld er det en biolog i Alaska som har foretatt tannsnittsprøver.

Den mest interessante ulven er tispas som ble skutt i Skräckarberget 29. juli 1985. Dette var ledertispa i flokken. Hun var sju år gammel da hun ble skutt. Det betyr at hun ble født i 1978. Etterat fredningen av ulv ble innført i Sverige, er det eneste kjente ulvekullet født i Norrbotten — nettopp i 1978. Forskerne mener det er høyt mulig at en ulv fra dette kullet kan ha vandret sør-over — og stoppet først i Nord-Värmland. Dermed kan en se en del sammenhenger.

De to andre ulvene som er undersøkt, er yngre, og trolig valper etter den nevnte tispas.

Vegårdshei-ulven

Petter Wabakken setter fingeren på en annen interessant sammenheng. Ulven som ble skutt i Vegårdshei på Sørlandet i 1984, var også født i 1978 eller 1979. Det bør nå foretas en nøyaktig aldersbestemmelse av denne ulven. Det er ingen umulighet at Vegårdshei-ulven kan ha vært en av valpene fra Norrbotten-kullet. Fra forskningen vet en at slike vandringer er mulig for ulv.

- Flytter ikke dyra

ÅSNES FINNSKOG: Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening sender i disse dager et skriv til Norsk Bonde- og Småbrukarlag i forbindelse med at en arbeidsgruppe skal forsøke å finne en løsning på konflikten mellom husdyrhold og ulv i Hedmark.

AV
SVERRE VIGGEN

- Vi har nemlig ingen tro på at vi får oppleve det himmelrike til ulv og sau kan gresse sammen, sier medlemmene i vilt- og miljøforening.

Olav Gjærevold er oppnevnt som leder av den nevnte arbeidsgruppe, og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag skal oppnevne et medlem hver. Det er i den forbindelse at Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening nå sender det nevnte brevet.

- Den oppnevnte leder har alt anvendt gjeting og flytting av husdyra ut av området som en løsning på problemene. Vi synes det er skremmende at lederen for utvalget har et så virkelighetsfjernt bilde av situasjonen. Vi håper derfor at bonde- og småbrukarlaget skal tale grensebyggenes sak i denn komiteen. Flyt-

ting av husdyra vil aldri bli god tatt, da dette vil gjøre vårt distrikt fattigere, og da dt dessutt vil være det motsatte av miljøvern. Det er også nevnt inngjerding som en mulig løsning. Vi har alt sett at dette ikke fungerer verken i Norge eller i Sverige. Vi har også eksempel fra Åsnes Finnskog der ulv angrep saueflokken på inngjerdet område, og der kun en sau overlevde. At husdyra skal spers inne og rov-

dyra gå løse, faller på sin egen urimelighet. Den eneste løsning på problemet ulv-husdyr, er at ulven blir inngjerdet. Med det medlemstallet Norsk Bonde- og Småbrukarlag har i vårt distrikt, vil vi anmode laget om å gå inn for vår løsning. Og vi håper at det ikke gjøres vedtak som gjøre hele bygdesamfunnet til lovbrytere, skriver vilt- og miljøforeningen i sitt brev.

FLYTTET IKKE: Finnskog-bøndene er ikke interessert i å flytte sine husdyr for å slippe rovdynene til.

Østlendingen

LØRDAG 29. OKTOBER 1988

SIDEN SIST

Seksuelliv er sterke saker. Så sterkt at de fleste faller for fristelsen, og noen endog mister både kappe og krage. At Dagbladet har falt for kombinasjonen forstår jeg godt, men jeg protesterer når ellers sindige Østlendingen må bruke «stygge ord» for å friske opp reportasjen. «Vegårdshei-ulven kan ha vært en av hvalpene fra Norrbotten-kullet» sto det å lese forleden.

Nå er grensen nådd, sjøfrøedatter Hagen. La folk og dyr få kopulere i fred!

God helg, og vær forsiktig!

BALDER

Ulvenbestanden forblir totalfredet?

ELVERUM: — En levedyktig bestand av ulv bør sikres som en fellesoppgave mellom Norge og Sverige. Dette er det enighet om på embetsmannsnivå mellom Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet. I Norge og Sverige er det i dag bare en forekomst av ulv — den lille bestanden som nå i en del år har holdt til på Finnskogene med hovedområde i Nord-Värmland, men med streifområder også inn i Hedmark.

AV
ROLF ARNE MOEN

De to departementene er også blitt enige på embetsmannsnivå om at bjørnen i Hedmark også skal fredes, likeså jerven i Rondane og i Sylane/Femundsområdet.

Det er resultatet så langt av arbeidet med Landsplanen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv. Byråsjef Atle Haga opplyser at planen ennå ikke er behandlet på politisk nivå. Det er foreløpig ikke helt klart når den kommer til politisk behandling. Direktoratet for Naturforvaltning skal utarbeide forskrifter for forvaltningen, som først skal ut på høring og som så skal fremmes som en kongelig resolusjon. Dessuten er Gjærevold-utvalget nedsatt for å se på konflikten mellom ulv og husdyr i Hedmark. Det vurderes nå om en skal vente med behandlingen, slik at en også får Gjærevold-utvalgets arbeid på bordet, før landsplanen sluttbehandles på politisk nivå.

BJØRN: En levedyktig stamme av bjørn skal sikres i Hedmark. Fredningen er betinget. Det vil bli vurdert jakt på skadedyr.

JERV: Jerven skal sikres i levedyktige stammer i Dovre/Rondane-området og i Sylane/Femunden-området. Fredningen er betinget.

Enigheten på embetsmannsnivå ble oppnådd på et møte som ble avviklet for tre måneder siden.

Ulven

Det er interessant å merke seg at de to departementene er enige om ulven. De sier at den eneste muligheten for en stamme i Skandinavia i dag er den lille bestanden i grensetraktene mellom Hedmark og Østfold og Värmland. — Det er usikkert om den nåværende bestanden er stor nok til å reproducere og overleve, sier de to departementene.

Bjørnen

Bjørnen skal sikres i levedyktige

bestand i Hedmark, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Nåværende forekomster av bjørn i Telemark, Aust-Agder, Hordaland og Sogn skal også søkes bevart. Men her må stammene ikke bygges opp, dersom det oppstår vesentlig skade, heter det. Andre fylker der bjørn forekommer er ikke spesielt nevnt.

Jerv

Departementene går inn for at det sikres levedyktige bestand av jerv i Indre Troms, i Sylane/Femunden-området og i området Dovre/Rondane. Forekomsten av jerv i Reisa skal søkes bevart,

ULV: Ulven på Finnskogene må sikres, er det enighet om på embetsmannsnivå i Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet.

men skadedyr skal kunne felles.

Betinget fredning

De få ulve-individene er totalfredet. For-bjørn og jerv er det imidlertid snakk om en betinget fredning. Det vil bli fremmet forslag om at Direktoratet for Naturforvaltning før hver beitesesong skal kunne gi såkalte betingede fellingstillatelser på skadedyr og skadedyr. Myndighet til å gi tillatelse til jakt på skadedyr vil bli tillagt fylkesmannen.

Der bestandene vokser seg store nok, vil det dessuten bli åpnet for anledning til å drive lisensjakt. I Sverige drives det hvert år lisensjakt på bjørn.

Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv Rapport nr. 6—1987

Ovenfor nevnte plan/rapport fra Direktoratet for Naturvern er datert 11.12.87, altså for snart ett år siden. Likevel er den ikke kommet distriktet her til kjennskap i interessegrupper hvor det skulle være naturlig og riktig å informere om planen. Småbrukerlagene, bondelagene og geit- og sauavslagene er ikke informert.

Ad omveier har vår forening, Østre Hedmark Vilt og Miljøforening, etter gjentatte forespørsler, endelig fått fatt i planforslaget og rapporten nå nylig, etter at vi fikk kjennskap til at den forelå i Direktoratet.

Vi finner det ytterst merkelig at en offentlig rapport og plan som i så sterk grad berører vårt distrikt, ikke skal bli sendt ut til de berørte. En må spørre med hvilken grunn de er holdt tilbake fra våre organisasjoner. Eller er det slik at de sterkest berørte helst skal holdes uviende ved å unngå å gi oss informasjon?

Vi vil ta fram noe fra planen når det gjelder ulv, som er det rovdryet som mest angår oss og som vil bety tap av trygghet og trivsel i vårt nærmiljø for både oss og våre etterkommere, likevel tap av hedvunnen driftsform i jordbruket med ulsvarene og innsnevring av beiter og næringsgrunnlag, samt jaktområder, pluss tilsvarende betydelig redusert jaktutbytte. Det vil med andre ord si en betydelig og sterkt merkelig inngripen i vår og kommende generasjoners hverdag og ervervsuligheter.

Side 14 i planen står: «... det bør opprettes et sikringsområde for ulv for å sikre en levedyktig skandinavisk bestand av ulv i grensestraktene mellom Norge og Sverige i Hedmark—Østfold/Värmland.»

Videre s. 15: «... Når det gjelder ulv, synes det å være tre leire. Den ene leiren støtter planforslaget som det står, den andre leiren bniker ikke at ulven skal få etablere seg i Norge, da den ikke er truet i verdensammenheng.»

Side 17: «... Et stort flertall i befolkningen ønsker å beholde bestander av de store rovdry i Norge. Folk er villige til å betale langt mer enn de kostnader rovdryene i dag påfører samfunnet for å oppnå denne bevaringen. Dette betyr at verdien av rovdrystammen er større enn kostnadene og at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å satse mer ressurser på å verne disse artene enn det som gjøres i dag — ».

Vi spør med rette: Når ble de som skal bære ulveplagene spurt? Hvilke grupper, eller hvem er det som er spurt i vårt distrikt? Vi kjenner ingen. Vi er øyensynlig ikke meningsberettiget i denne for oss så alvorlige sak.

Videre sitat s.s.: «... Grunnleggende for vår forvaltning må

her være å sikre ulven som art i Skandinavia (Sverige og Norge). Derfor må en i et nært og forpliktende samarbeid med våre naboland søke å sikre de forekomster av ulv vi i dag har i våre grensestrakter. Dette tilsier at en gjennom gode erstatningsforhold og forebyggende tiltak må sette de største ressursene inn på å bevare ulven der den finnes i dag, i de svensk/norske grensestraktene på Østlandet.»

Side 28: «... De tap av sau som ulven har forårsaket har vist at selv et fåtall dyr (fire—seks) kan forårsake relativt store konflikter. Erfaringene fra disse skadeområdene kan tyde på at ulven er en effektiv sauejager, som avliver betydelig flere dyr enn det den har behov for som føde.» Merk dere dette siste, alle dere som idealiserer ulvens auferd!

Videre: «Vi vil tro at selv om ulven igjen skulle reprodusere i Hedmark/Värmland, vil en ha behov for innvandring av nye dyr fra dyreparker hvor de har opprettet s.k. «genbanker» av ulv?»

Fortsatt fra planen: «... bare en ulvgruppe er kjent i hele Skandinavia, og denne har ikke reprodusert de siste årene.» (Side 14: «I 1985 ble det født et kull på fem—sju valper i dette området, men den voksne tispa ble skutt i juli 1985.»)

I fjor ble det observert fem ulvevalper i området mellom Nyskoga og Vitsand, Sverige. Hvor er så disse valpene kommet fra? «Innvandret», formoder vi. Vi mener fortsatt det er et høyst unødvendig onde å satse på levedyktige ulvestammer her med et ønskelig antall på ca. 30 dyr, når det finnes overtall av den samme stammen i vårt naboland Finland og i Sovjet.

Naturvermidlene bør etter vår mening gå til langt mer alvorlige og presserende oppgaver i vårt samfunn enn opprettelse av overfløydige ulvestammer i vårt land. Sett midlene og ressursene som sløses bort på tullede ulveprosjekt inn for å redusere og stoppe forurensningen av lufta, jorda og vannet vårt, eller overlever verken vi eller dyra.

For Østre Hedmark Vilt og Miljøforening
Sally Rundberget

ØSTLENDINGEN

TORS DAG 10. NOVEMBER 1988

Landsplanen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv

Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening v/Sally Rundberget hadde 10. november et innlegg om nevnte plan fra Direktoratet for naturforvaltning. Jeg siterer fra hennes innlegg:

Videre: «Vi vil tro at selv om ulven igjen skulle reprodusere i Hedmark/Värmland, vil en ha behov for innvandring av nye dyr fra til dette området. Det nærmeste område hvor det i dag finnes klart levedyktige ulvestammer er i Finland, og sjansen for slik innvandring er svært liten.»

I mitt eksemplar av planen står det noe annet:

«Vi vil tro at selv om ulven igjen skulle reprodusere i Hedmark/Värmland, vil en ha behov for innvandring av nye dyr utenfra til dette området. Det nærmeste område hvor det i dag finnes klart levedyktige ulvestammer er i Finland, og sjansen for slik innvandring er svært liten.»

I tillegg til denne klare dokumentasjonen av foreningens arbeidsmetoder, blir det også klaget over at de ikke har fått tilsendt denne planen. Planen er et resultat av en forlengst avsluttet høringsrunde, og da den var ferdig utformet, ble dette kjent gjennom dagspressen. Den er nå oversendt fra direktoratet til Miljøverndepartementet for videre behandling. Etter at planen forelå ferdig trykt i sommer, har den vært tilgjengelig for alle som har bedt om den.

T. Hagen

ØSTLENDINGEN

LØRDAG 19. NOVEMBER 1988

Østlendingen

ONSDAG 23. NOVEMBER 1988

Landsplanen for forvaltning av bjørn, jerv og ulv

Svar til T. Hagen.

Lørdag 19. nov. kommer T.H. med et angrep på min artikkel av 10. nov. der han dessverre tar avisens trykfeil til inntekt for sin nedvurdering av Østre Hedmark Vilt og Miljøforening. Jeg vil bare få påpeke at også den slags belastning skal lokalbefolkningen i ulveområdet måtte bære i tillegg til miljøforurensning og tap av sine hedvunne ervervsuligheter. Det svir.

I mitt avisinlegg står det i manuset, og jeg ber avisen bekrefte dette: Mitt sitat fra planen: «Vi vil tro at selv om ulven igjen skulle reprodusere i Hedmark/Värmland, vil en ha behov for innvandring av nye dyr utenfra til dette området. (Sitat slutt.) Tør vi spørre fra hvor? Eksempelvis fra dyreparker hvor de har opprettet s.k. «genbanker» av ulv?»

Dette var det jeg skrev i mitt innlegg, og altså slett intet «sitat-fusk» som insensideren hoverende hevder. Det har vi ikke behov for. «Refleksjonerna göra sig själva.»

Sally Rundberget.

Vi bekrefter at sitatet er riktig.
Red.

Om ulv og saueflokk

DEBATT

Av Tor Håby, Brandval

Etter flere år med politisk strid om de få ulvene som finnes i grensetraktene mellom Hedmark og Värmland er Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet endelig blitt enige om å sikre de få ulvene mot total utryddelse. Det er satt ned et nytt utvalg for å finne fram til praktiske løsninger på rovdyrforvaltningen.

Men tro ikke at problemene er løst av den grunn. Østre Hedmark Vilt og Miljøforening kommer trolig til å ta saken i egne hender for å bli kvitt ulveplagen som truer bosettingen i store deler av Hedmark, her er det jo umulig å drive med annet enn sau. Avisene, i hovedsak Østlendingen, støtter godt opp om foreningens standpunkter slik at debatten framstår som en ensidig kamp mellom naturvern og næringsliv. Det kan derfor være grunn til å

minne om noen viktige virkninger av landbrukspolitikken. I stortingsmelding 14 1976/77 om retningslinjer i landbrukspolitikken het det blant annet at 3/4 av produksjonsøkningen burde foregå i nærings-svake strøk. Resultatet har blitt overproduksjon og sysselsettingsnedgang på 40 000 årsverk 10 år etter.

Denne tilbakegangen har selvsagt rammet distrikter som fra før er dårligst tilt med hensyn til alternative arbeidsplasser.

Sentralisering og rasjonalisering har også ført til at distriktene har mistet retten til å foredle egne produkter. Når det gjelder saueholdet glemmer ulvemotstanderne en rekke vesentlige fakta. En hører aldri om småbruker som slutter med sau også i områder som ikke har hatt ulv på over 100 år, fordi det er en ulønnsom næring. Ulvemotstanderne argumenterer med at utmarksarbeide bør utnyttes, det er selvsagt ingen uenig i, men da bør det også tas med at store jordbruksarealer ligger brakk fordi det er ulønnsomt å dyrke.

En er fristet til å snu debatten på hodet og si, lev i fred med ulven og ta opp kampen mot «saueløkken på Stortinget», da vil dere snart oppdage at landbruk og naturvern er samme sak.

En næring som totalt sett mottar så mye av våre skattepenger, må dessuten snart finne seg i at andre yrkesgrupper har rett til å forlange noe mer igjen-enn sauekjøtt og andre spiselige produkter.

Kjønnskongflikt stopper sau og ulv-utredning

ELVERUM: Det er vel i dristigste at i det såkalte konfliktutvalget som er full kjønnskongflikt. laget å foreslå en ulv i fåreklær som skal se på sau-ulv-problemene i Hedmark, der er uenigheten total – det kompromisløsning, men faktisk er,

AV ROLF ARNE MOEN

Av alle organer er det Miljøverndepartementet som må ta på seg skylda. De iøvreste en rekke interessegrupper til å komme med medlemmer i utvalget, etterat de

selv pakte ut professor Olav Gjærevoll som leder for konfliktløsningen. De glemte å minne om kjønnskongfliktene.

Etter hvert som medlemsnavnene kom på plass, viste det seg at det bare er menn som kan løse sau-ulv-kongfliktene. Men det er ikke lov å sikre offentlig utvalg

skal det være minst 40 prosent representasjon av hver kjønn. Altså må denne kongfikten først løses, noen må vike, før sau-ulv-problemene kan løses. Foreløpig er det ingen som vil vike.

Miljøverndepartementet har derfor best organisasjonene om å oppnevne en mann og en kvinne, så skal departementet til slutt velge hvem de vil ha med. Det er ikke reist krav om kjønnsstat.

Såvidt jeg har forstått, skulle dette være et hurtigarbeidende utvalg, som skulle komme med rådgrøder allerede for kommentar betingssing. Vi får se om ut-

valget er klart til arbeid innen skogsbeiene grønnes. Her «ute i distriktene» er det en ikke ubetydelig irritasjon over at alt tar slik ud når det gjelder kongfikten husdyr/rovdyr bos de sentrale myndigheter. I kongfikten i kongflikt-utvalget er det to tapere: Sauen og ulven...

Hvem får lov til å utrede?

Ulv mot sau — mann mot mann

TRONDHEIM/ENGERDAL: Dagens situasjon med sau og ulv i samme område er ikke holdbar. Det er det enighet om. Men da er det også slutt på enigheta. Hvem som må vike og hvordan det skal gjøres diskuteres i harde vendinger. Et utvalg skal settes ned for å diskutere problemstillingene. Men nå krangles det om hvem som skal sitte i utvalget. Det er langt igjen til en løsning.

AV
GUNNAR ØSTMOE

— Vi har et internasjonalt ansvar om å ta vare på ulven. Spørsmålet må bli hva vi skal gjøre med sauen. Ulven er det lite å gjøre med, sier professor Olav Gjærevoll i Trondheim.

Han er mannen som har tatt på seg å lede arbeidet med å finne løsninger på konfliktene.

— Med et slikt utgangspunkt er jeg redd utfallet. Skyt ulven, sier formann i Hedmark sau- og geitalag, Tage Nygård.

Hvem blir med?

Men det striden i størst grad går ut på nå er hvem som skal bli representert i utvalget. Problemene

mellem ulv og sau opptar en rekke interesseorganisasjoner, både for og i mot ulv. Mangelen på kvinner har gjort at organisasjonene må komme med nye kandidater. Mange har også reagert på at de ikke får bli med i diskusjonene.

— Jeg er ikke altfor sikker på at vi vil finne en løsning. Merkelig er det jo at det er problemer og strid om hvem som skal sitte i utvalget. Sikker er det at utvalget ikke må ha flere enn åtte medlemmer. Håpet er å komme igang med arbeidet hurtig. Kan ikke si jeg bare gleder meg, sier Olav Gjærevoll.

Bare skyt!

— Vi har ikke brukt for en så liten ulvestamme. Jeg mener vi bør skyte de få som går her og gjør

FÅR IKKE DELTA: Tage Nygård i Hedmark sau- og geitalag reagerer skarpt på at organisasjonen ikke får delta i utredningen.

UTVALGSLEDEREN: — Den største av de stygge ulvene kalles menneske, sier Olav Gjærevoll.

skader. Skal det være noe poeng i å verne en dyreart må vi ha flere enn de vi har. Å flytte sauen er jeg svært skeptisk til. Det er dyrt å flytte 165 000 sau bare i Hedmark, sier Tage Nygård.

— Den største av de stygge ulvene går på to ben og kalles menneske, mener Olav Gjærevoll.

Håper på vilje

Professoren fra Trondheim og småbrukeren fra Engerdal er på kollisjonskurs. Og de er i godt selskap. Miljøvern og landbruk går ikke sammen i spørsmålet om sau eller ulv. Likevel håper alle at noe

skal skje.

— Jeg håper at alle er interessert i å komme fram til en løsning. Kommer komiteen i gang tror jeg det vil gå greit. Det er ingen umuliggj oppgave. Jeg tror problemene ligger på det psykiske. Kanskje hadde en psykolog vært nyttig i utvalget, sier professor Olav Gjærevoll. — Vi har reagert på at vi ikke får være med i utvalget, men har innsett at det ikke nytter. Men får naturvernerne en til, så vil også vi være med. At det er saueholdere som skal betale for at Norge har forpliktet seg til å ta vare på ulven, det er urettferdig, sier formann i Hedmark sau- og geitalag, Tage Nygård.

SIDEN SIST

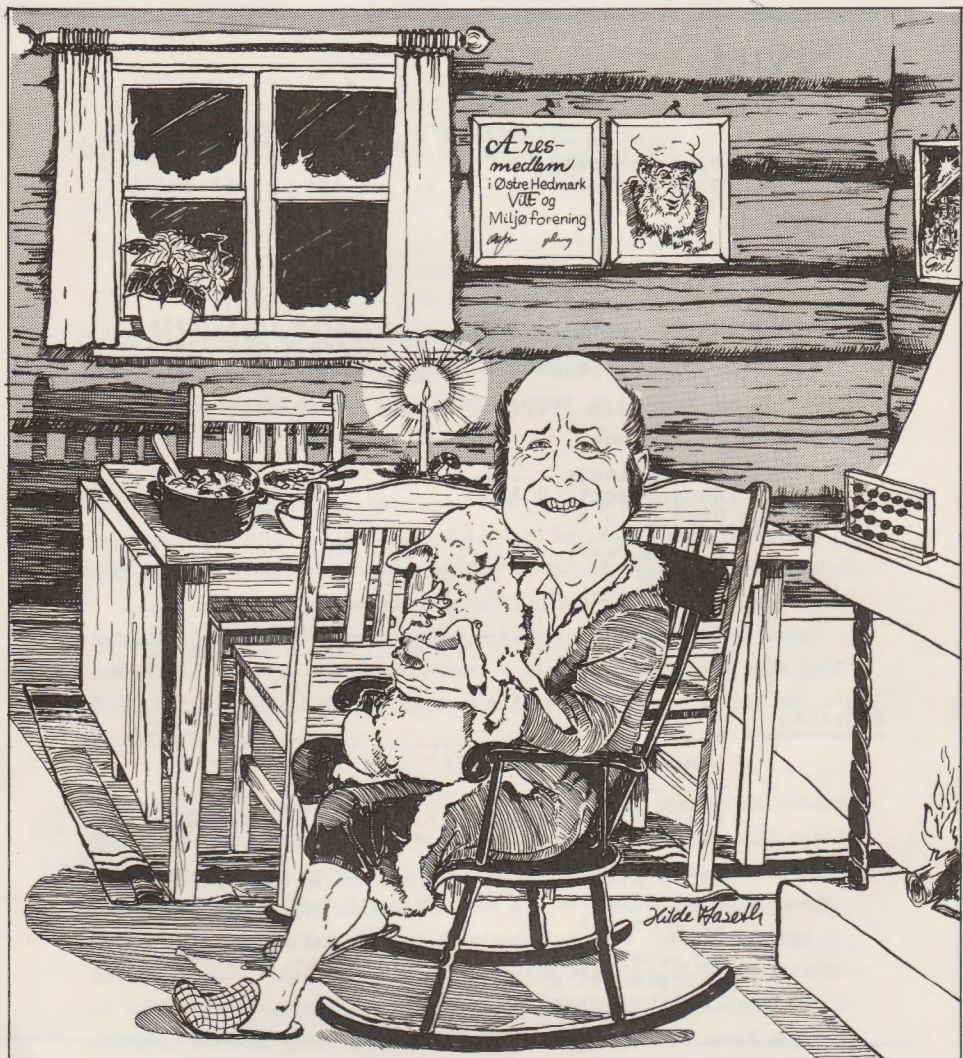
Ulvetider er det forresten ikke bare i bankene. Det er det i sau- og ulvemerkene i landet også, herunder i Hedmark. Men verre er at ulvetidene er inntrådt også i det utvalget som — ledet av professor Olav Gjærevoll, Alvdals største sønn nest etter Ludvig — skulle utrede konflikten mellom sau og ulv. Vårt fortrinnlige Miljøverndepartement bestemte at formannsvalget skulle være som allerede nevnt, men at en rekke interessegrupper skulle komme med forslag til medlemmer. Det viste seg at etter de nevnte grupperes mening er det bare menn som kan utrede denne saken. Så det blir ikke noe utvalg før de samme grupper har mannet seg opp til å foreslå fire kvinner for hver sjetten mann, slik at kjønnskvoteringen stemmer. I mens kan vi glede oss over at sauen temporært er i hus, samt tygge litt på hva utvalgs-

ULV: Olav Gjærevoll bør anlegge et nærmere studium av ulvens natur før han starter sitt utvalgsarbeid.

formannen måtte mene om problemet, og det fikk vi en pekepinn om i radioen her om dagen. Der antydet den medlemsløse utvalgsformann på spørsmål fra reporteren at løsningen på ulvproblemet vel må bli at sauen plaseres der det ikke er noen ulv og vice versa. Dette kan i beste fall tolkes slik at professoren ikke har skjönt at ulven, som den frie røver den er, velger å slå seg ned ved sitt matbord, nemlig ved saueflokkene. Dette er i samsvar med naturens orden, og utvalgets oppgave blir å bryte den. Til dette trengs 40 prosent kvinner, og dem venter vi på. Siden får vi vente på hva utvalget kan gjøre med ulvens natur. Høyst sannsynlig er det ikke mye.

Balder

Enkelte oppfatter karikaturtegninger
som ondskapsfulle.---
Karikaturtegninger SKAL alltid være
litt ondskapsfulle.

Derfor presenterer vi i år en variant av det
koselige og hyggelige slaget.

Riktig God Jul
og Godt nytt år til dere alle

Styret:

FORMANN: Paul Granberg
2620 Follebu.Priv.: 062-20006

STYREMEDL:

Irene Tjørve
Murenveien 19
1340 Bekkestua

Hilde AasethPriv.:065-78356
Solhaug, HolakryssetArb.: 065-27540
2312 Ottestad

Jon OpheimPriv.:062- 74238
2637 HunderArb.: 062-51532

Roar SolheimPriv.:02-183585
Kongsberggt. 8 A
0468 Oslo 4

Bjarne EngerPriv.:066-67664
Flinterud
2145 Galterud

Jon BekkenPriv.:065-26984
H.Hårådesvei 4Arb.: 065-26080
2322 Ridabu

VARAREPR.:

Arne FlorPriv.:041- 31695
Gunnar Knudsensvei 36
4815 Saltrød

Bjørn Tore BækkenPriv.:064-50073
2420 Trysil

Yngve KvebækPriv.:02-221179
Knut Alvssonsvei 21
0574 Oslo 5

Hans-Jørgen Wallin Weihe ...Priv.:062-58394
Thorstadvei 6
2600 Lillehammer

HVORDAN VIL DU HA TIDSSKRIFTET ?

I forrige nummer ba vi leserne gi til kjenne sitt syn på tidsskriftet. Hjertelig takk til dere som har sendt oss noen linjer ! Vi mottar gjerne flere reaksjoner. En type stoff flere har satt pris på, er samlingene av klipp fra debatten om rovdyr. Som én leser uttrykker seg; "det er uoverkommelig i en travel hverdag å få med seg alle innlegg i ulike aviser. Derfor er det av stor verdi å få de viktigste bidragene inn mellom to permer, kronologisk ordnet".

LOKALKONTAKTER:

Nord/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
j/p 089-31324

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 082-92492

N-Trøndelag

Svein Georg Hove
c/o R.Kvelstad
Høvdingvn. 55
7700 Steinkjer
p 077-62559
j 66279

Møre og Romsdal

Gunnar Godø
Volsdalsbakken 39
6077 Ålesund
p 071-37117

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 062-11418

Land/Valdres

Geir Heitomt
Bygdinvn. 6
2900 Fagernes
p 063-60120

Øvre Romerike

Geir Sjøli
Furusvingen 33
2164 Skogbygda
p 06-908535

Nedre Romerike

Nils Ivar Vestby
Jernebanevn. 12
1920 Serumsand

Buskerud

Ulf Myhrvold
Ulebergkroken
3640 Skollenborg
p 037-69354

Finnmark

Hans Dranfeld
9930 Neiden
p 085-96307

Salten

Karl Gunnar Hoven
Boks 349
8201 Fauske
j 081-45067

Sør-Trøndelag

Jon Østeng Hov
7480 Ålen
p 074-15477

Trollheimen

Morten Ree
7332 Lækken
p 074-96391

Røros

Tom Johansen
Hådalen
7460 Røros
p 074-12230

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 064-80440

Elverum

Burny Iversen
Strandbygdn. 48 A
2400 Elverum
p 064-13851
11800

Kongsvinger

Ole-Johnny Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 066-14036

Eidsvoll/Hurdal/Nannestad

Hallgeir B. Skjelstad
2090 Hurdal
p 06-989041

Maridalen

Viggo Ree
Kasa, Maridalen
0890 Oslo 8
p 02-691747
j 426570

RETURADRESSE:

Foreningen Våre Rovdyr

Postboks 17

2420 Trysil

